

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې

او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

د قرآن کریم زده کړه او اسلامي ښوونه او روزنه

شپږم ټولگی

ي په
ع ده. له

Ketabton.com

د چاپ کال ۱۳۹۰ هـ. ش.

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ټیروونکو د روزنې

او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

د قرآن کریم زده کړه او

اسلامي ښوونه او روزنه

شپږم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۰ هـ. ش.

الف

د کتاب د تالیف ، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوال: سروټلف الحاج مولوي بسم الله پخپلار د اسلامي علومو د دیپارټمنت علمي او مسلکي غړی.
سلاکاره کمیټه:

- ۱_ دکتور احسان الله د اسلامي علومو د دیپارټمنت آمر.
- ۲_ سروټلف الحاج بسم الله پخپلار د اسلامي علومو د دیپارټمنت علمي او مسلکي غړی
- ۳_ عبدالرقيب جهيد د اسلامي علومو د دیپارټمنت علمي او مسلکي غړی.
- ۴_ سروټلف محمد انيس پونس د عربي ژبې او ادبياتو د دیپارټمنت آمر .
- ۵_ مولوي عبدالوکیل د اسلامي علومو د دیپارټمنت علمي او مسلکي غړی.
- ۶_ مؤلف شير احمد مسعودی د اسلامي علومو د دیپارټمنت علمي او مسلکي غړی.
- ۷_ استاد رقيب الله ابراهيمي د اسلامي علومو د د پيارتمنت علمي او مسلکي غړی.
- ۸_ مایل آقا مفتي د اسلامي علومو د د پيارتمنت علمي او مسلکي غړی.

د څېړنې او تدقیق کمیټه:

- ۱_ پوهاند عبدالسلام عطفي قاضي القضاات او د ستري محکمې رئیس.
 - ۲_ قضاوت پوه استاد قیام الدین کشاف.
 - ۳_ قاضي نذیر احمد حنفی د ولسي جرگې د تقنین کمیسیون مرستیال.
 - ۴_ مولوي عبدالعزیز د ولسي جرگې ، دیني ، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیون غړی .
 - ۵_ کرامت الله صدیق د حج او اوقافو وزارت د تدقیق کمیسیون رئیس.
 - ۶_ مولوي عین النعیم فیضی د علمو د سراسري شورا غړی .
 - ۷_ مولوي عنایت الله بلېغ د علمو د سراسري شورا غړی .
- د محتویاتو، سیاسي، فرهنګي، او دیني برخو د څېړنې او کره کتنې کمیټه:
- ۱. ډاکټر عطاء الله واحیدار د پوهنې وزارت ستر سلاکار او د نشراتو رئیس.
 - ۲. دکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت لوی سلاکار.

د څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور اسدالله محقق د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معین
 - دکتور شېر علي ظریفی د تعلیمي نصاب د پراختیا د پروژې مسؤل
 - د سروټلف مرستیال عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس
- کمپوز او ډیزاین: رحمت الله غفاری او حمیدالله غفاري

د مطالبو فهرست

شماره	عنوان	صفحه
۱	د قرآن کریم د زده کړې مضمون	۱
۲	د اسلامي ښوونې او روزنې مضمون : لومړی فصل : عقاید	۱۷
۳	دویم فصل : فقه	۲۹
۴	درېم فصل : اخلاق	۵۰

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پېغام

گرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توک دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پر له پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤلیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاري چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستۍ د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې ښې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدریس او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې ښې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردگ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

د قرآن کریم د زده کړې مضمون

د یادولو برخه (۱)

لومړۍ لوست:

د مخکینيو ياد شورو سورتونو لکه : الفاتحه، الناس، الاخلاص، المسد، النصر، الکافرون الکوثر او الماعون بيا تکرارول.

درېیم لوست:

د مخکینيو ياد شورو سورتونو بيا تکرارول لکه: قريش ، الفيل، الهمزة، العصر، النکثر، القارعه، الماديات او النزله.

درېیم لوست:

د القدر سورت (له تجويد سره تلاوت او يادول)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝ وَمَا اَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۝ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ سَهْرٍ ۝ يَنْزِلُ الْكَوْكَبُ وَالشُّوْحُ فِيهَا يَازُنُ رِيحٌ مِنْ كُلِّ اَمْرِ ۝ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

خلورم او پنختم لوست:

د التين سورت (له تجويد سره تلاوت او يادول)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالَّتَيْنَ وَالرَّيُّوتَ^(۱) وَطُورِ سِينِينَ^(۲) وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ^(۳)
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ^(۴) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ^(۵)
سَفَلِينَ^(۶) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ^(۷)
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدَ الْيَلِينِ^(۸) أَفَبَشَرٍ أَلَيْسَ اللَّهُ بِحَكِيمٍ خَبِيرٍ^(۹)

د تلاوت برخه (۱)

شپږم لوست:

د المطففين سورت له (۱ - ۱۱) ایتونه (له تجويد سره تلاوت)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ^(۱) إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ^(۲) نِصَبَ
وَإِذَا كَالُوا لَهُمْ لَوَّحُوا لَهُمْ يُخْسِرُونَ^(۳) أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ
مَبْعُوثُونَ^(۴) لِيَوْمٍ عَظِيمٍ^(۵) يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ
الْعَلِيِّينَ^(۶) كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفِجَارِ لَفِي سَجَرٍ^(۷) وَمَا أَدْرَاكَ
مَا يَسْجُرِينَ^(۸) كَذِيبٌ مَّرْجُومٌ^(۹) وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ لِكِتَابٍ يَمْنُونَ^(۱۰)
الَّذِينَ يَكْتُمُونَ بُرْهَانَ إِلَٰهِينَ^(۱۱)

اورم لوست :

د المطففين سورت له (۱۲ _ ۱۷) ايتونه (له تجويد سره تلاوت)

وَمَا يَكْدِبُ يَهُ الْاَكْثُ مُعْتَدِيْ اَيْتِهٖ ۝ اِذَا شَئَلُوْهُ عَلَيْهِ
اٰيٰتِنَا قَالِ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝ كَذٰبٌ مِّنْ رَّانٍ عَلٰى
قُلُوْبِهِمْ كَاَنُوْا اَيْكِيْبُوْنَ ۝ كَلَّا اَنهَضُوْهُ عَنْ رِّجْلِهِ يَوْمَئِذٍ
لِّمُجْجُوْنَ ۝ ثُمَّ اَنهَضُوْهُ لَصَالُوْا الْاَجْعِيْوُ ۝ ثُمَّ يَقَالُ
هٰذَا الَّذِى كُنْتُمْ يَمْتَكِيْنَ بُوْنَ ۝

اتم لوست :

د المطففين سورت له (۱۸ _ ۲۸) ايتونه (له تجويد سره تلاوت)

كَلَّا اِنَّ كَذِبَ الْاَبْرَارِ لَفِىْ عِلِّيْنَ ۝ وَمَا اَدْرَاكَ مَا عِلْيُوْنَ ۝
كِتٰبٌ مَّرْجُوْمٌ ۝ يُسْقٰتُ الْمَعْرٰوْنَ ۝ اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِىْ
نَعِيْمٍ ۝ عَلٰى الْاَرَائِكِ يَنْظُرُوْنَ ۝ لَا تُعْرِفُ فِىْ وُجُوْهِهِمْ
نَصْرًا لِّلَّذِيْنَ يُسْقَوْنَ ۝ مِنْ رَّحِيْقٍ مَّخْتُوْمٍ ۝ خِيْمَةٌ
مُّسْكًى وَفِىْ ذٰلِكَ قَلِيْلٌ مِّنَ الْمُنْفِسُوْنَ ۝ وَ
مَرٰجِلُهُ مِنْ لَّسَنِيْهِ ۝ جِيْنًا يُنْرَبُ ۝ بِهَا الْمَعْرٰوْنَ ۝

نهم لوست:

د المطففين سورت له (۹ ۲ ____ ۶ ۳) ايتونه (له تجويد سره تلاوت)

إِنَّ الَّذِينَ آجُرُوا كَاتِبًا مِنَ الَّذِينَ الَّذِينَ أَمْوَالُهُمْ بِهٖمْ يَتَغَمَرُونَ ﴿٦٣﴾ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٦٤﴾ وَإِذَا أَرَأَوْهُمُ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٦٥﴾ وَمَا أَرْسَلُوا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٦٦﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٦٧﴾ عَلَىٰ الْأَرْآلِ يُنظَرُونَ ﴿٦٨﴾ هَلْ تُحِيبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٩﴾

د يادولو برخه (۲)

لسم لوست:

د التكاثر، القارعه، العاديات، الزلزله، القدر، او التين سورتونو له ياده تکرارول.
یوولسم لوست:

د الانشراح سورت (له تجويد سره تلاوت او يادول)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْمَشْرِحُ لَكَ صَدْرَكَ ۝ وَوَضَعْنَا عَنَّاكَ وَشْرَكَ ۝
الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝ فَإِنَّ مَعَ
الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝
وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْجَبْ ۝

د تلاوت برخه (۲)

دولسم لوست:

د الانفطار سورت له (۱) _____ (۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۖ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ۖ وَإِذَا الْبِحَارُ
فُجِّرَتْ ۖ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۖ حُدِّثَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ۖ
يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۖ الَّذِي خَلَقَكَ
قَسَبًا لَكَ فَخَدَّكَ ۖ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۖ كَلَّا بَلْ
تَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنٍ ۖ وَإِنْ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۖ كَرِهُوا مَا كَتَبْتُمْ
يَعْلَمُونَ مَا تَقَعُولُونَ ۖ

دیارلسم لوست:

د الانفطار سورت له (۳) _____ (۹) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كُفْرُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ
وَمَا أَدْرَاكَ مَا يُوعَدُ الَّذِينَ لَا تُعْمَلُ لَهُمْ سَائِرَاتٌ ۖ هُمْ فِيهَا يَلْمُونَ ۖ
وَمَا أَدْرَاكَ مَا يُوعَدُ الَّذِينَ لَا تُعْمَلُ لَهُمْ سَائِرَاتٌ ۖ هُمْ فِيهَا يَلْمُونَ ۖ
يَوْمَ لَا تَنفَعُكَ نَفْسٌ لِنَفْسٍ ۖ سَيِّئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۖ

خوارلسم لوست:

د التکویر سورت له (۱ _____ ۱۴) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا الشَّاسِسُ يُكْوِرْتُ^١ وَإِذَا الْيُجُومِرُ انْكَرَرْتُ^٢ وَإِذَا الْيَبَالُ
سِيلَرْتُ^٣ وَإِذَا الْوَيْسَارُ عَظَلَتْ^٤ وَإِذَا الْوُجُوشُ
خِشَرْتُ^٥ وَإِذَا الْيَحَا سَجَرْتُ^٦ وَإِذَا الْغُفُوشُ ذُوجَتْ^٧
وَإِذَا الْغُوءْدَةُ سَلَّتْ^٨ يَا أَيُّ ذِي قِتْلَتٍ^٩ وَإِذَا الضُّحَمُ
فُشِرَتْ^{١٠} وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ^{١١} وَإِذَا الْجَحِيحُ سَعِرَتْ^{١٢}
وَإِذَا الْجَبَّةُ ارْزَلَتْ^{١٣} عَلِمْتَ نَفْسٌ مَا اخْضَرَّتْ^{١٤}

پنځلسم لوست:

د التکویر سورت له (۱۵ _____ ۲۹) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

فَلَا أَقِمْ يَا نَحِيسَ^{١٥} الْيَوَارِ الْكَاسِ^{١٦} وَأَيُّلِ إِذَا صَعَسَ^{١٧}
وَالصَّبِيرُ إِذَا تَنَفَّسَ^{١٨} إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ^{١٩} ذِي
قُوَّةٍ جَنَدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ^{٢٠} مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ^{٢١} وَ
مَا صَاحِبُهُمْ يَهْجُونَ^{٢٢} وَلَقَدْ رَاكَ يَا أَرْفُقَ الْمُبِينِ^{٢٣}
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ^{٢٤} وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ
رَجِيمٍ^{٢٥} قَائِمٌ تَدُورُ حُوزَانُهُ^{٢٦} إِنْ هُوَ إِلَّا كَرٌّ لِّلْعَالِيِينَ^{٢٧}
لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَوِيحَ^{٢٨} وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ
يَتَنَاءَى^{٢٩} اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ^{٣٠}

شماره سم لوست:

د عبس سورت له (۱ — ۶) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
 أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 عَبَسَ وَتَوَلَّى أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ
 يَزْكَىٰ ۚ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الْإِذْكَىٰ ۚ أَهَآ مِنْ أَسْتَعَىٰ ۚ
 فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ ۚ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَرْكَبُ ۚ وَآهًا مِنْ
 جَاءَكَ يَسْعَىٰ ۚ وَهُوَ يَجْهَلِي ۚ فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ۚ كَلَّا
 إِنَّهُ نَبَذَ كِرَّةً ۚ فَمِنْ شَاءَ ذِكْرُهُ ۚ فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ ۚ
 مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۚ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۚ كِرَاهٍ بَرَرَةٍ ۚ

اوه لسم لوست:

د عبس سورت له (۱۷ — ۳۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

فُتِحَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرُ ۚ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ حَسَبَهُ ۚ
 مَنْ نَطْمِسُ فِجْجَةً خَلَقْنَاهُ فَقَدْ رَءَاهُ ۚ السَّيِّئُ يَسْتَكْبِرُ ۚ
 ثُمَّ آتَيْنَاهُ قَابَ قَوْسَيْنِ ۚ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرْنَاهُ ۚ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا
 أَمَرْنَا ۚ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ ۚ أَكَلًا صَبِينًا ۚ أَلْمَاءَ
 حَبًّا ۚ ثُمَّ شَقَقْنَاهُ الْأَرْضَ شَقًّا ۚ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۚ وَ
 عَبَبْنَا وَقَضَبًا ۚ وَزَيَّنَّا وَخَلَلْنَا ۚ وَحَدَّائِقُ غُلَبًا ۚ وَفَوَاقِهِمُ
 وَآبَا ۚ مَتَاعًا كُفًّا ۚ وَالْأَنْعَامَ مَكْرُمًا ۚ

آنلسم لوست:

د عبس سورت له (۳۳ ____ ۴۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

فَإِذَا جَاءَتْ الصَّاحَةُ ۝ يَوْمَ يَفِرُّ الْبَرُّ مِنْ أَخِيهِ ۝^(۳۳)
وَأَمِلَهُ وَآيِيهِ ۝ وَصَاحِبَتُهُ وَبَنِيهِ ۝^(۳۴) لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ
يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُعَذِّبُهُ ۝^(۳۵) وَجُودًا يَوْمِيًّا مَسْفُوحًا ۝^(۳۶)
صَاحِكُهُ مَسْتَبِشِرًا ۝^(۳۷) وَجُودًا يَوْمِيًّا عَلَيْهَا غَبْرًا ۝^(۳۸)
تَرْهَقُهَا قَفْرًا ۝^(۳۹) أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجِرَةُ ۝^(۴۰)

د یادولو برخه (۳)

نولسم لوست:

د القارعه، العاديات او الزلزله د سورتونو له ياده تکرارول.

شلم لوست:

د القدر، الشين او الانسراح د سورتونو له ياده تکرارول.

يو وېشتم لوست:

د الضحی سورت له (۱ ____ ۵) ایتونه (له تجوید سره تلاوت او یادول)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
وَالصُّحُفِ ۝^(۱) وَالْأَيْلِ إِذْ أَسْبَحِي ۝^(۲) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ۝^(۳)
وَلَا أَخْرَجَ خَيْرَكَ مِنْ الْأُوَلَى ۝^(۴) وَأَسْوَفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرْضَى ۝^(۵)

د الضمحي سورۃ له (۶ - ۱۱) ایتونه (له تجوید سره تلاوت او یادول)

د تلاوت پر څه (۴)

دریستم دوست:

د النازعات سورۃ لہ (۱۴۱) ایتونہ (لہ تجوید سرہ تلاوت)
 اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ

[illegible]

خلیو ویشتم لوست:

د النازعات سورت له (۱۵ _ ۲۵) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

هَلْ أَتَاكَ خَبْرٌ مِّن مَّوَدِّيٍّ ۚ إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ يَا لِمَاذَا الْمُفْعَلُونَ طوى ۴
إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۖ فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزُولَ ۖ ۵
وَأَهْبِيَاكَ إِلَى رَسَبِكَ فَمَضَى ۖ فَارَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۖ فَكَذَّبَ ۖ ۶
وَعَصَى ۖ عَصَىٰ آدَمَ ابْنَ آدَمَ ۖ فَمَكَرَ بِمُوسَىٰ ۖ فَحَنَنَّا فَتَمَدَّيْنَا ۖ فَقَالَ إِنَّا رَسُولُ رَبِّكُمْ ۖ ۷
الْعَاضَىٰ ۖ فَكَذَّبَ ۖ قَالَ لَوْ لَا إِلَهُ تَكُنَا لَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ۖ ۸

پنځه ویشتم لوست:

د النازعات سورت له (۲۶ _ ۳۲) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ۖ ۳۲
الْأَسْمَاءُ بَنِيهَا ۖ ۳۱ رَفَعَهَا فَمَا تَهَاوَىٰ ۖ ۳۰ وَأَعْطَىٰ
لِيَكُنَّهَا ۖ ۲۹ وَآخِرَ صَبْرُهَا ۖ ۲۸ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ
دَحْهَا ۖ ۲۷ آخِرَ مَرَاتِهَا ۖ ۲۶ وَارْتَبَا ۖ ۲۵ وَاجْتَبَا ۖ ۲۴
أَرْسَهَا ۖ ۲۳ مَتَاعًا لَّكُمُ وَالْآخِرَاتِ لَكُمْ ۖ ۲۲

شیر ویشتم لوست:

د النازعات سورت له (۳۴____ ۴۱) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

فَإِذَا جَاءَتْ الظَّامَةُ الْكُبْرَىٰ ^{نقطه} ^(۳۶) يَوْمَئِذٍ كُرِّ
الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ^ل ^(۳۷) وَبَرَزَتْ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى ^(۳۸)
فَمَا مِنْ طَغَى ^ل ^(۳۹) وَالتَّارِخِيَّةُ الدُّنْيَا ^ل ^(۴۰) فَإِنَّ
الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى ^ط ^(۴۱) وَالْمَأْمُونُ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ
نَهَى النَّفْسَ حِينَ الْعَوَى ^ط ^(۴۲) فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ^ط ^(۴۳)

اوه ویشتم لوست:

د النازعات سورت له (۴۲____ ۴۶) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِمُهَا ^ط ^(۴۴) فَيَقُولُ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ^ط ^(۴۵)
إِلَىٰ رَبِّكَ مَنَهِمُهَا ^ط ^(۴۶) أَتَسَاءَلُونَ أَنتَ مِنْ يَخْسَرُهَا ^ط ^(۴۷) كَانَتْهُمْ
يَوْمَ يَرَوْنَهَا كَلَيْتُمْ آلَ الْعَاشِيَةِ ^ط ^(۴۸) أَوْ ضَلَلْتُمْ ^ط ^(۴۹)

الله ویشتم لوست:

د النبا سورت له (۱۰ _____) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ^(۱) عَنِ النَّبِإِ الْعَظِيمِ^(۲) الَّذِي هُمْ
فِيهِ مُخْتَلِفُونَ^(۳) كَلَّا سَيَعْلَمُونَ^(۴) ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ^(۵) أَلَمْ
يَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا^(۶) وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا^(۷) وَخَلَقْنَاهُ
أَزْوَاجًا^(۸) وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمُ سُبُلًا^(۹) وَجَعَلْنَا الْبَيْتَ لِبَاسًا^(۱۰)

نېهه ویشتم لوست:

د النبا سورت له (۱۱ _____) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ مَعَالِمًا^(۱۱) وَبَيْنَا قُوقًا^(۱۲) سَبْعًا شِدَادًا^(۱۳) وَ
جَعَلْنَا سِرَاجًا^(۱۴) وَهَاجًا^(۱۵) وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً
ثَبَاتًا^(۱۶) لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا^(۱۷) وَجَبَّتِ الْقَاآ^(۱۸)

دیر شتم لوست:

د النبا سورت له (۱۷ _____) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا^(۱۹) يَوْمَ يُفْعَلُ فِي الصُّورِ
قَتَاوُونَ^(۲۰) أَوَّاجًا^(۲۱) وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا^(۲۲) وَ
سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا^(۲۳) إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ
مِرْصَادًا^(۲۴) لِلطَّاغِيَتِينَ^(۲۵) مَا بَأْسًا^(۲۶) لِّلْمُشْرِكِينَ فِيهَا أَحْقَابًا^(۲۷)

یو دیر ششم لوست:

د النبا سورت له (۲۴) _____ (۳۰) ایټونه (له تجوید سره تلاوت)

لَا يَذْكُرُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرًّا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا هَٰذَا حَتَّىٰ يَذْكُرَ
جَزَاءً وَثَاقًا ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا إِلَّا يَرْجُونَ حِسَابًا ۖ
وَكَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ الْكُبْرَىٰ ۖ وَكُلٌّ مِّنَ آيَاتِهِ كِتَابٌ ۚ
فَذُكِّرُوا وَلَكِنْ يَتَذَكَّرُ إِلَّا عَذَابًا ۚ

دوه دیر ششم لوست:

د النبا سورت له (۳۱) _____ (۳۷) ایټونه (له تجوید سره تلاوت)

إِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنَّا آيَاتٍ ۖ وَآخِرُهَا ۖ وَكَوَّابٌ
آخِرًا ۖ وَكَاسًا دِهَادًا ۖ ۚ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا
وَلَا كِتَابًا ۖ وَلَا يَذْكُرُونَ فِيهَا آيَاتِنَا ۖ وَكَاسًا
لِّرَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ الرَّحْمَنُ
لَا يَذْكُرُونَ مِنْهُ خَطَابًا

درې دېرشم لوست:

د النبا سورت له (۳۸) _____ (۴۰) ایتونه (له تجوید سره تلاوت)

د يادولو برخه (۴)

خلو دېرشم لوست:

د الضحی، الانشراح او الشین د سورتونو له یاده تکرارول.

پنځه دېرشم لوست:

د القدر، النزله، المعاديات او القارعه د سورتونو له یاده تکرارول.

شپږ دېرشم لوست:

د التكاثر، المعصر، الهمزه او الفیل د سورتونو له یاده تکرارول.

اووه دېرشم لوست:

د قریش، الماعون، الکثر، الکافرون، النصر، المسد، الاخلاص، الفلق، الناس او الفاتحه د سورتونو له یاده تکرارول.

د تلاوت برخه (۴)

اته دېر شلم لوست:

د البقره سورت ۲۵۵ د الكرسي ایت (له تجوید سره تلاوت)

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ الْقِيٰوْمَةَ اَنْ تَتَّخِذَ مِنْ ذٰلِكَ نَسْنَةً وَاَنْ تَكُوْنُ
لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ مِنْ ذٰلِكَ نَسْنَةً وَاَنْ تَكُوْنُ
مَعْنَا اِلَّا بِاِذْنِكَ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُوْنَ بِشَيْْءٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَلَا يَـُٔوْدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيْمُ ﴿٢٥٥﴾

نېه دېر شلم لوست:

د البقره سورت وروستني ايتونه (له تجوید سره تلاوت)

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاِنْ شِئْنَا مَا فِى
اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخَفُوْا يَحْصِبْكُمْ يَدُ اللّٰهِ فَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَّشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ وَاللّٰهُ عَلَى شَيْْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٥٦﴾
اَمِّنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ
كُلٌّ اَمِّنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ قَدْ اَخْبَرْتُ
بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ قَدْ قَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا خُفِرَا نَكَ
رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٥٧﴾

خلو ڀينٽم لو ست:

د البقره سورت وروستنی آيت (له تجويد سره تلاوت)

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ تَفْسًا إِلَّا وَسَّعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا
رَبَّنَا وَلَا تَجْعَلْ عَلَيْنَا أَصْرًا كَمَا جَعَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحِيزْنَا لَهَا فَتَنَّا وَلَا تَمُوتُنَا
حَتَّىٰ نَقُوزَهَا وَاسْخَرْنَا فَقَدْ آتَيْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا
عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٢٩﴾

يو خلو ڀينٽم لو ست:

- ۱- د المطففين له سورت څخه د كتاب تر پايه د مخکينيو لوستونو تکرارول.
- ۲- د ياد شوو سورتونو (الضحى، الانشراح، التين، القدر، الزلزله، العاديات، القارعه، النکاث، العصر، الهمزه، الفيل، قريش، الماعون، الکوث، الکافرون، النصر، المسد، الاخلاص، الفلق، الناس او الفاتحه) اور بدل او تکرارول.

د اسلامي ښوونې او روزنې مضمون لومړۍ فصل

لومړۍ لوست

هدف: د عقایدو د علم تعریف، موضوع او غرض پېژندنه چې د راتلونکو درسونو او معلوماتو لپاره اساس او بنیاد شي.

۱- آیا د عقایدو د علم تعریف، موضوع، غرض مو زده دي؟

۲- د اسلام د سپېڅلي دین احکام په څو ډوله تقسیم شوي دي؟

د عقایدو د علم تعریف: د عقایدو علم هغه علم دی چې له اسلامي اعتقادي احکامو څخه بحث کوي.

موضوع: د عقایدو د علم موضوع اسلامي معتقدات دي.

غرض: د اسلامي معتقداتو او د هغو د اړونده مسایلو پېژندل دي.

د اسلام د مبارک دین احکام په درې ډوله تقسیم شوي دي.

الف : اعتقادي احکام

ب : عملي احکام

ج: اخلاقي احکام

الف: اعتقادي احکام: اعتقادي احکام هغه احکام دي چې په هغوی باندې عقیده لرل لازم او حتمي وي او پخپله عملي اړخ نه لري بلکې د دیني احکامو اساس او بنیاد ګڼل کېږي، او تر څو چې په هغو عقیده ونه لرو، حق یې ونه ګڼو، زموږ اسلامي اعمال د الله تعالی په وړاندې نه قبیروي او دا ډول احکام د معتقداتو په نامه سره یادېږي.

ب: عملي احکام: هغه احکام دي چې په هغو باندې د عقیدې لرل سره سم د هغو عملي کول هم لازم او حتمي دي لکه د لمانځه ادا کول، روژه نیول او داسې نور.

ج: اخلاقي احکام: اخلاق په انساني نفس کې هغه فطري قوه ده چې په ډیره آسانی سره ښه یا بد عملونه ورڅخه صادېږي .

د زده کونکو هڅونې:

❖ زده کونکي دي د درس متن له ځانه سره ولولي.

❖ د درس د محتوی په هکله دي سوال او جواب وکړي.

هدف: د اسلامي متعقداتو د اصولو پېژندنه.

عقیده په لغت کې له عقد څخه اخیستل شوې ده او عقد د تړلو په معنا دی.

د علماوو په اصطلاح کې عقیده په هغو امورو باندې د زړه تړل دي چې د شک، وهم او تخیل ځای په کې نه وي لکه: چې وایو $۲ + ۲ = ۴$.

په شرعي اصطلاح کې د هغو امورو قبلولو او ورباندې یقین لرلو ته عقیده وايي چې د هغې په اثبات باندې یقیني دلیلو نه موجود وي او انساني عقل هم هغه وهم او تخیل نه شي گڼلی او د شک ځای په کې وجود ونه لري، دغه امور په لاندې ډول دي.

- ۱- د الله تعالی په وجود او یووالي باندې عقیده لرل.
- ۲- د ملائکو په وجود باندې عقیده لرل.
- ۳- د انسان د هدایت لپاره د اسماني کتابونو په نزول باندې عقیده لرل.
- ۴- د انسان د هدایت لپاره د انبیاء (علیهم السلام) په رالیږلو باندې عقیده لرل.
- ۵- د آخرت په ورځ باندې عقیده لرل.
- ۶- عقیده لرل چې د خیر او شر اندازه د الله تعالی لخوا ده.
- ۷- په بعث (له مرگ څخه وروسته ژوند) باندې عقیده لرل.

پورتني امور د اسلام د مبارک دین او تړلو اسماني ادیانو اعتقادي اصول دي اسماني کتابونو او صحیفو وخت په وخت دغه امور د دین اصول او بنسټونه گڼلي دي او بشریت ته یې تعلیم او لارښوونه کړې ده. بشر هم له هغه وخت څخه چې په ځمکه کې یې ژوند پیل کړی دی د دغو اصولو په برخه کې تحقیق کړی دی، او ډول ډول یقیني دلیلو نه یې د علم په رڼا کې له کائناتو څخه ورباندې راوړي دي او د همدې دلایلو په رڼا کې ذکر شوي اصول د یقین مرحلې ته رسیدلي دي نو لازمه ده چې عقیده پرې ولرو او حق یې وگڼو.

د زده کونکو هڅونه:

زده کونکي دې د عقیدې د اصولو په هکله یو له بل سره خبرې وکړي.

ارزونه: آیا زده کونکي د عقیدې د اصولو په هکله پوهیدلي دي؟

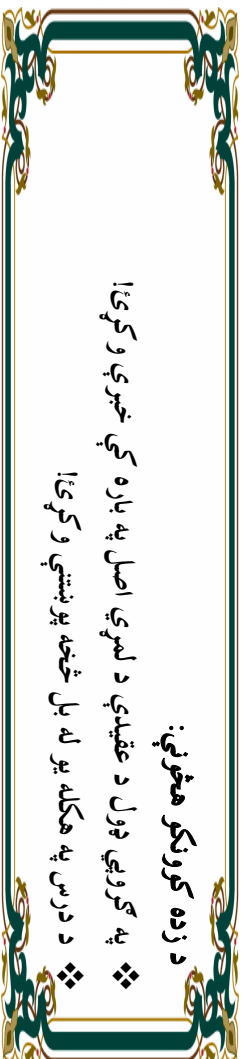
بښاغلی ښوونکی دې په لنډه توګه په معتقداتو پوره رڼا واچوي.

هدف: د الله تعالی د وجود او یوالي پېژندل.

پوهېږو چې په الله تعالی باندې ایمان لرل په حقیقت کې په ټولو اسلامي معتقداتو باندې ایمان لرل دي. د الله تعالی د وجود او وحدانیت په باره کې ډېر فطري، عقلي او نقلي دلیلو نه شته چې هر یو یې د انسان د یقین سبب گرځي د هغو له جملې څخه د انسان په وجود کې روښانه دلیلو نه موجود دي چې مونږ د الله تعالی په وجود باندې موږمن او معتقد کوي مثلاً: که چېرې د انسان په خلقت (پیدایښت) او په دې کې چې څرنگه یو نسل د بل نسل څخه پیدا کېږي فکر وکړو نو یقین کوو چې یو عالم او قدرت لرونکی ذات موجود دی چې مونږ یې پیدا کړي یو او د ژوند د دوام اسباب یې راته تیار کړي دي.

مثلاً: انسان لومړی د اوبو د یوه (خاڅکي) څخه څه زیات شی نه وي چې دا خاڅکي په یوه مناسب ځای کې ځای نیسي بیا د وینې په توره او وروسته په غوښه او هډوکو بدلېږي، بیا د انسان شکل غوره کوي او له ټاکلي وخت سره سم پیدا کېږي. د ماشومتوب مرحلې تیروي، د عقل او پوهې څښتن گرځي او د خپل ژوند د چارو تدبیر کوي نو آیا د داسې دقیق نظام وجود چې د انسان د خلقت او د نسل د بقا په پاره منځ ته راغلی دی د عالم، توان او قدیر واجب الوجود (الله تعالی) له ذات څخه پرته د تصور وړ دی؟ نه! هیڅ کله نه. نو لدې کبله مو فطرت او عقل هم حکم کوي چې په الله تعالی باندې معتقد شو.

ارزونه:

زده کوونکو ته وظيفه ورکړئ چې هر یو د الله تعالی د وحدانیت په باره کې دلیل وړاندې کړي.

د الله تعالى ثبوتي او سلمي صفتونه

هدف: د الله تعالى د ثبوتي او سلمي صفتونو له مفاهيمو سره اشنايي.

آيا د الله تعالى د ثبوتي او سلمي صفتونو سره اشنايي لري؟

د ثبوتي او سلمي صفتونو تر منځ څه فرق دی؟

په تېرو ټولگيو کې مو ويلي و چې د الله تعالى ذات په کماله صفتونو موصوف دی او د الله تعالى صفتونه په ذاتي او فعلي صفتونو وېشل شوي دي اوس زياتوړ چې د الله تعالى صفتونه په ثبوتي او سلمي صفتونو هم تقسيم شوي دي.

الف: ثبوتي صفتونه:

هغه صفتونه دي چې د مفاهيمو اثبات يې د الله تعالى ذات ته ازلا او ابتدا حتمي وي او هيڅ کله پرته له دغو صفتونو څخه د الله تعالى ذات تصور نشي کيدلای لکه ذاتي صفتونه (حيات، قدرت، علم، اراده، سمع، بصر او کلام)؛ ځکه که چيري پرته له دغو صفتونو څخه د الله تعالى ذات تصور وکړو معنی يې داده چې (العياذ بالله) د الله تعالى ذات مو ناقص تصور کړی دی.

ب: سلمي صفتونه:

هغه صفتونه دي چې د مفاهيمو نفي (سلب) يې د الله تعالى څخه حتمي وي او د الله تعالى ذات ازلا او ابتدا د داسې صفتونو څخه منزه او پاک دی ځکه په الله تعالي خوب مرگ، مرض، او داسې نور سلمي صفات نه راځي او له دغو څخه کاملاً پاک او منزه دی.

د زده کونکو هڅونې:

زده کونکي دې د ازلي او ابدې صفتونو په هکله خبرې وکړي.

د الله تعالى د ثبوتي او سلمي صفتونو په هکله دې سوال او ځواب وکړي.

ارزوني:

آيا د درس محتوى په لنډ ټول ويلي شئ؟

د ثبوتي او سلمي صفتونو فرق ووايست؟

هدف: د الله د صفتونو له قديموالي سره اشنائي.

د الله تعالى صفتونه ازلي او ابدي دي يعنې ابتدا او انتها نه لري ځکه که چېرې د الله تعالى صفتونه ازلي او ابدي نه شي نو معنا به يې دا وي چې الله تعالى يوه موده يې لسه کوم صفت څخه پاتې شوی دی، او وروسته نوی صفت الله تعالى ته ثابت شوی دی يا يو صفت له الله تعالى څخه زایل کېدای شي او بل ورته نوی پېدا کېدای شي، په دواړو صورتونو کې الله تعالى د صفت له حدوث څخه مخکې يا يې له زوال څخه وروسته (الغياذ بالله) ناقص تصور کېږي او د الله تعالى په ذات کې نقصان محال (ناممکن) دی. بڼه بايد عقیده ولرو چې د الله تعالى ټول صفتونه قديم ، ازلي او ابدې دي او هيڅ کله الله تعالى ته نوی صفت نه دی حادث شوی او نه له الله تعالى څخه دکوم صفت د زوال امکان شته لکه چې د الله تعالى ذات قديم (ازلي او ابدي) دی صفتونه يې هم قديم دي.

زده کړونکو هڅونې:

- ❖ زده کونکي دې د ازلي او ابدي د مفهوم په هکله يو له بل سره خبرې وکړي.
- ❖ دقديم، ازلي او ابدي په هکله دې يو له بل څخه پوښتنې وکړي اوځوابونو ته دې فکر وکړي.

ارزوني:

د ازلي او ابدي مفهوم څه دی؟

آيا د درس په محتوی پوه شوي ياست؟

بڼاځلې ښوونکي دې درس په ډيره ساده ژبه بيان کړي.

هدف: د الله تعالی له تام اختیار سره اشنایی.

د الله تعالی اراده، اختیار او قدرت مطلق دي يعني الله تعالی هر عمل په بشپړ قدرت، ارادي او اختیار سره عملي کوي او هېڅوک د ده د قدرت، اختیار او ارادي په وړاندې نه شي ودرېدلای او نه یې مانع کېدای شي ځکه الله تعالی یې نیازه ذات دی او د ټول مخلوق حقیقي مالک دی په خپل مخلوق کې هر ډول تصرف کوي، هېڅ ډول اعتراض ورته متوجه کېدای نه شي. هغه حقیقي معبود دی او د دې لایق دی چې خپل بنده ګان د دوی په عملونو باندې مکافات او مجازات کړي.

هو! د الوهیت مفهوم هم دادی چې یوازې او یوازې دغه مقتدر او بې نیازه ذات د هر ډول عبادت، ثنا او ستاینې حق لري بل هېڅوک یې نه لري.

د زده کوونکو هڅوئې:

- ❖ د الله تعالی د تام اختیار په هکله څر مثالونه بیان کړئ!
- ❖ د الله تعالی د تامي ارادې په هکله یو له بل سره مباحثه وکړئ!

ارزونه:

🇦🇫 زده کوونکي دې د درس محتوی په خپلو ژبو سره ووايي.

بناغلي ښوونکي!

د هدف د ښوونې څخه وروسته زده کوونکو ته د انفرادي مطالعې تو صیه وکړي او د موضوع په هکله دې ارزښتناکې پوښتني طرحه کړي.

هدف: د بنده له اختيار لرلو سره اشنائي.
د بنده د اختيار په هکله څه معلومات لری؟

بنده په خپل عمل يعني د خير او شر په کولو کې اختيار لري او په خپل عقل سره د خير او شر تمميز کولای شي ځکه چې الله تعالی د تمميز توان ورکړی چې د خير لاري ولټوي يا دا چې د شر په لاره گام اړچت کړي. مثلاً: انسان کولای شي غلا وکړي او يا دا کار په خپل اختيار پرېږدي د شرعي احکامو او عقل له لارې يې هم په دې پوره کړی دی چې د الهي احکامو پيروي او د بنو کارونو کول د انسان د دنيا او آخرت د نجات سبب گرځي، او د الله تعالی نافرمانی، يعني بد عملونه کول د انسان د دنيا او آخرت د بدبختۍ سبب کيږي که چيرې انسان د بدو کارونو لاره غوره کړي مجازات ورکول کيږي، که د توحيد او بنو عملونو لاره غوره کړي د الله تعالی لخوا د اجر او ثواب مستحق گڼل کيږي.

د زده کوونکو هڅوڼي:

- ❖ زده کوونکي دې د بنو ننگي له شرعې څخه وروسته يو ځل دا درس په فردي ډول سره مطالعه کړي.
- ❖ د بنده داخيار په هکله دې يو له بل څخه پوښتي وکړي.

ارزونه:

زده کوونکو ته وخت ورکړئ چې د بنده د اختيار په هکله په خپله مثالونه وڅرگند کړي.

د بشریت اړتیا پیغمبرانو ته

هدف: پیغمبر ته د انسان د اړتیا په هکله معلومات تر لاسه کول

خوک کولای شي چې پیغمبر ته د انسانانو د ضرورت لړلو په هکله خبرې وکړي؟

پوهنپوړ چې رسول هغه شخص ته وایي چې د الله تعالی له خوا د بشر لارښوونې له پاره را استول شوی وي په انبیاؤ (علیهم السلام) د ایمان، او د هغوی د صفتونو په هکله مو په تېرو ټولګیو کې یو څه معلومات تر لاسه کړي دي اوس په دې برخه کې چې د انبیاؤ (علیهم السلام) را لیږنې ته څه ضرورت دی معلومات تر لاسه کوو:

منل شوي ده چې انسان د خپلې عقیدې د اصلاح لپاره داسې شخص ته ضرورت لري چې هغه ته د توحید، او خپل خالق د پېژندنې لارې وروښيي او دا هم ښکاره ده چې کوم وخت انسان د خپل پروردګار په هکله معلومات ندې تر لاسه کړي عقیده یې د انحراف سره مخامخ شوې ده، د بتانو او قبرونو او داسې نورو طبعي شیانو او مخلوقاتو لمانځنه او عبادت یې غوره کړی دی. او دا چې د انسان ژوند ټولنیز دی، ټولنیز ژوند خامخا د یوه قانون غوښتونکی دی چې د هغه په وړانګو کې د خیر لارې ولټول شي او د شر او فساد څخه په امان پاتې شي دا رنگه قانون پرته له دې چې د الله تعالی لخوا د پیغمبر په وسیله انسان ته ورسېږي او تعلیم شي دتصور وړ نه دی.

لنډه دا چې په الله تعالی باندې دایمان لرلو لارې د خپل نفس، کورنۍ، په هکله مکلفیتونه یا په بل عبارت توحید، خدای پېژندنه، فردي او اجتماعي مکلفیتونه دا ټول انسان ته د الله تعالی لخوا دانبیاؤ (علیهم السلام) په وسیله رسېدلي دي.

د زده کونکو هڅونې:

- ❖ زده کونکي دې د پیغمبرانو دندو په اړه فکر وکړي او بیا دې هر ګروپ په خپله ژبه بیان کړي.
- ❖ د درس د محتوی په هکله دې پوښتنې وکړي.

ارزونه:

آیا زده کونکي د درس حاصل ویلای شي؟

نهم لوست

هدف: د انبياء (عليهم السلام) له ځانگړتياوو سره اشنايي.

ښي (پيغمبر) لکه چې له نامه څخه يې معلومېږي هغه شخص دی چې د الله تعالی پيغام د هغه بنده گانو ته رسوي، الله تعالی دا مهمه دنده هغو کسانو ته سپارلې ده چې ټولو خلکو ته يې له توير څخه رېښتوني امانت لرونکي وو ، له ورو او لويو گناهونو څخه پاک او معصوم وو، هيڅ کله يې درواغ نه دي ويلي ، د چا په مال يې تېری نه دی کړی د خپلې دندې د اداء کولو په مقابل کې يې اجوره نه ده اخيستي او د هيڅ ظالم په مقابل کې يې د تسليمۍ سر نه دی ټيټ کړی.

په دې هم بايد پوه شو، چې انبياء (عليهم السلام) لکه نور انسانان د ټولو طبيعي او بشري اړتياو لکه خوړلو، څښلو او خوب کولو څخه گټه اخيستله ځکه دوی هم انسانان وو د پيغمبرانو عليهم السلام ستره او اساسي دنده انسانانو ته د ښکيو په لوري بلنه او له بدبو څخه منع کول و.

د زده کړونکو هڅونې:

❖ زده کړونکي دې د درس متن له ځانه سره مطالعه کړي.

❖ زده کړونکي دې دانياوو (عليهم السلام) په ځانگړتياوو او صفتونو کې مباحثه وکړي.

ارزونه:

انبياء (عليهم السلام) څه صفتونه لري؟

بښاغلی ښوونکی دې زده کړونکو ته تو ضيح کړي چې پيغمبران انسانان دي او په دې عقیده لرو چې انسانانو ته د بشر له نوعې څخه انبياء را استول شوي دي.

لسم لوست

هدف: د محمد (صلي الله عليه وسلم) په رسالت باندې د ايمان له طريقې سره اشنايي.
آيا د خاتم الانبياء د عبارت له معنا، او مفهوم سره اشنايي لری؟

ايمان او عقیده لرو چې محمد ﷺ د الله تعالی بنده او د انبياوو (عليهم السلام) د لړۍ تر ټولو وروستی نبي دی، د محمد (صلي الله عليه وسلم) له بعثت (را لېږني) څخه وروسته بل پیغمبر نه دی را لېږل شوی او نه را لېږل کېږي او د محمد(صلي الله عليه وسلم) نبوت د قیامت تر راتلو پورې دوام لري. عیسی (عليه السلام) به هم چې قیامت ته په نږدې زمانه کې ځمکې ته رابښکته کېږي د اسلام له داعیانو څخه وي او د رسول الله (صلي الله عليه وسلم) دیوه امتي په څېر به دعوت کوي.

عقیده لرو چې د اسلام روښانه دین د ټولو اسماني ادیانو څخه کامل دین دی او د دې دین د لمر په راخپلو سره ټول اسماني شریعتونه منسوخ شوي دي او دا دین د انسان له پاره د دنیا او آخرت دینک بختی، ضامن دی او پیروي ورڅخه د قیامت تر راتلو پورې د انسان په ذمه باندې د الله تعالی لخوا ایښودل شوې ده.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ د خاتم الانبياء د عبارت په معنا کې فکر او خبرې وکړئ!
- ❖ د درس په موضوع کې یو له بل څخه پوښتي وکړئ!

ارزونه:

خاتم الانبياء څه معنی لري؟

بناغلی ښوونکی دې په دې هکله پوره معلومات وړاندې کړي.
نوبت: زموږ عقیده ده چې عیسی (عليه السلام) قیامت ته په نږدې زمانه کې ځمکې ته را ښکته کېږي او د اسلام لپاره به د محمد(صلي الله عليه وسلم) د یوه امتي په څېر دعوت چلوي.

هدف: د قرآن عظیم الشان په باره کې، کړه او لنډ معلومات تر لاسه کول او په رڼا کې یې د سسمې عقیدې زده کړه.

د قرآنکریم په هکله چې څه معلومات لری هغه وروایست ؟

عقیده لرو چې قرآن کریم د اسماني کتابونو تر ټولو وروستی کتاب دی، چې په لنډه توګه د ټولو اسماني کتابونو احکام، د علومو مبادي او ټول هغه څه چې انساني ژوند ورته تر قیامته پورې اړتیا لري په کې موجود دي، نو هر هغه څه چې په قرآن کریم کې راځي دي حق دي. په معتقداتو کې یې د الله تعالی د ذات، وحدانیت او د صفاتو ازلي او ابدی والی، د ملائکو او پیریانو وجود، د انبیاء (صلیهم السلام) د رسالت، د قیامت د ورځې د راتلو، د عملونو د محاسبې، جنت، دوزخ، شفاعت او داسې نورې لارښوونې قطعي او یقیني دي او مونږ په هر یوه باندې په ایمان لرو مکلف یو او له یوه اعتقادي امر څخه انکار کول په حقیقت کې له ټولو اعتقادي امورو څخه انکار کول دي.

قرآنکریم مونږ ته احکام راوړي، چې ځینې اموريې حلال او ځینې نورې حرام ګڼلې دي. د حلالو حرام ګڼل او د حرامو حلال ګڼل هم له قرآنکریم څخه انکار بلل کیږي، او له احکامو څخه یې سرغړونه ګناه ده دا کتاب (قرآنکریم) له هر ډول تحریف څخه محفوظ دی او د نزول له وخت څخه تراوسه پورې زیات علماء د قرآن د مطالبو او مفاهیمو په زده کړه او څېړنه بوخت دي، او د اداء طرز، حرکات، کلمې، او جملې، یې داسې ساتل شوي دي چې هیڅ ډول تحریف او تغیر نه دی په کې راغلی.

د زده کورنکو مشورې:

زده کوونکي دې د ښوونکي له شرحي وروسته دوه دوه تنه په خپلو منځونو کې خبرې وکړي.
زده کوونکي دې په ډول و ویشل شي او د درس د محتوی په باره کې دې خبرې وکړي.

ارزونه:

✚ قرآنکریم څرنگه کتاب دی په دې هکله پوره معلومات ور کوئ!

ښاغلي ښوونکي! درس دسوال او خراب په ډول سره توضح کړئ او نتیجه ورڅخه واخلئ!

- ۱- اسلامي احکام په څو ډوله دي؟
- ۲- د اعتقادي اصولو نومونه واخلئ!
- ۳- عملي احکام توضیح کړئ!
- ۴- د الله تعالی د وجود او وحدانیت دلیل بیان کړئ!
- ۵- د الله تعالی ثبوتی او سلبي صفتونه بیان کړئ!
- ۶- د الله تعالی د صفتونو د ازلي او ابدی توب په باره کي پوره توضیح ورکړئ!
- ۷- الله تعالی مطلق مختار دی. په دی هکله معلومات ولیکئ!
- ۸- د بنده د اختیار په هکله معلومات ولیکئ!
- ۹- پیغمبر ته د بشریت د ضرورت په هکله مو چي څه زده وي ویني لیکئ!
- ۱۰- د انبیاء(علیهم السلام) په هکله چي له ګناه څخه معصوم دي. خپل معلومات ولیکئ!
- ۱۱- د خاتم الانبیاء مفهوم بیان کړئ!

دویم فصل فقه لومړۍ برخه

دولسم لوست

هدف: د فقهي د تعريف زده کړه.

پوهنيزو چي قرآنکریم د الله تعالی کلام او حدیث د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) قول، فعل او تقریر (د یو کار لیدل او پرې چوپ پاتې کېدل) دي. له قرآنکریم او نبوي احادیثو څخه د شرعي حکم اخیستنه د مجتهدینو دنده ده مجتهدینو ته فقهاء وایي نو د فقهي علم هغه علم دی چي له شرعي احکامو څخه بحث کوي کوم چي له قرآنکریم او نبوي احادیثو څخه استنباط شوي وي یا په بل عبارت هغه علم دی چي له فرایضو، واجباتو، سنتو، حلالو، حرامو، حقوقو او ادابو څخه بحث کوي بڼه د فقهي علم د خپل ځان، خالق، کورنۍ، ټولنې په وړاندې زموږ، حقوق او دندې ټاکلي او د عباداتو احکام یې راته بیان کړي دي. په ټیټو ټولګیو کې مو د اوداسه، لمانځه او روژې احکام زده کړي دي. اوس غواړو د زکات او حج احکام چي هر یو د اسلام له پنځو بناګانو څخه دي په لنډه توګه زده او له ګټو سره یې اشنا شو.

د زده کوونکو هڅونې:
❖ زده کوونکي دي د فقهي د تعريف په هکله مباحثه وکړي.

ارزونه:

ایا زده کوونکو د فقهي مفهوم زده کړی دی او سم یې بیانولی شي؟

ښاغلي ښوونکي!

د دې درس محنتی پوره شرح کړئ!

ديارلسم لوست

هدف: د زکات له تعريف او گټو سره اشنایي.

زکات څه معنی لري؟

تعريف: زکات په لغت کې د پاکۍ په معنا دی.

او په شريعت کې: دټا کلي مال (نصاب) څخه ټاکلیو اشخاصو ته د نيت دلرلو سره د مال یوې ټاکلې برخې ورکولو ته زکات وايي. زکات د اسلام د پنځو بنا وړڅخه يوه بنا ده او د شرطونو دموچود بیت په وخت کې پر مسلمان باندې فرض کېږي.

زکات د قرآنکریم په آیاتونو او نبوي احادیثو سره فرض شوی دی په چا چې فرض وي نو د هغه په نه اداء کولو گټهکار او له فرضیت څخه یې منکر کافر دی. زکات سربیره پردې چې د الله تعالی د امر پر ځای کول دي لاندې گټي هم لري :

۱. د فقيرانو اړتياوې رفع کوي.
۲. د اسلامي وروړولۍ اړیکې پیاوړې کوي.
۳. له اړو کسانو څخه دنا امیدۍ احساس لرې کوي.
۴. د فساد، خلا او د بل په مال د تجاوز مخ نیوی کوي.
۵. په مال کې خیر او برکت پیدا کوي.
۶. د آخرت اجر او ثواب یې هم لویه گټه ده.
۷. کومه شبهه چې د مال د لاس ته راوړلو په وخت کې په مال کې پیدا شوي وي له منځه وړي.

د زده کورنکو همغږي:

- ❖ زده کورنکي دې د زکات د تعريف په باره کې خبرې اترې وکړي.
- ❖ د زکات گټې دې یو له بل څخه وپېژني.

ارزوي:

د زکات گټې یوه یوه وړانۍ!

آیا زده کورنکو د زکات لغوي او اصطلاحي تعريف زده کړی دی؟

هدف: د زکات د فرضیت د شرطونو پیژندنه.

آیا زکات په هر مسلمان باندې فرض دی؟

زکات د لاندې شرطونو د موجودیت په وخت کې په مسلمان باندې فرض کېږي:

- ۱- اسلام ۲- عقل ۳- بلوغ ۴- حریت (ازادي) ۵- نصاب ۶- د مالک په کامل ملکیت کې په مال پوره یو قمري کال تیریدل ۷- مال یې له ضروري اړتیاؤ

څخه زیات وي او پر ورور باندې نه وي.

۸- په دې موده کې د مال څخه د گټې اخیستلو امکان.

د پورتنیو شرطونو په پام کې نیولو سره زکات په کافر، لیونی واړه هلک او غلام باندې نه فرض کېږي او هم په هغه چا چې د نصاب مالک نه وي فرض نه دی او هم په هغه مال کې چې پوره یو کال د مالک په ملکیت کې نه وي ورباندې تیر شوی. یا دا چې نفع (گټه اخیستل) ورڅخه متصوره نه وي؛ زکات نه فرض کېږي. هغه څوک چې زکات ورباندې فرض وي لازمه ده چې د زکات د اداء کولو په وخت کې د زکات د ورکولو نیت وکړي او هغه څوک چې زکات اخلي لازمه نه ده چې په دې پوه وي چې د زکات مال ورته ورکول کېږي.

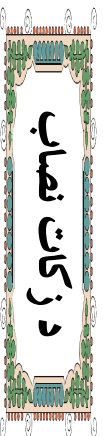
د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دې د زکات د فرضیت د شرطونو په هکله خبرې وکړي.

❖ زده کوونکي دې وروسته د ښوونکي د توضیح څخه درس په پټه خو له سره مطالعه کړي او په خلاصه توګه دې یو بل ته ووايي.

اړوند: زده کوونکي دې د زکات د فرضیت د شرطونو نومونه واخلې.

ښاغلی ښوونکي دې زده کوونکو ته په ګوته کړي چې زکات په هغه مال کې فرض دی چې د گټې تصور ورڅخه کېږي که څه هم فعالاً ور باندې ګټه مرته نه وي بناء په نصب شوي اړوندساتل شوي مال کې چې کله د اصل مالک لاس ته راشي د تېرې مودې زکات پرې نشته.

هدف: د زکات د نصاب مفهوم او د سپينو زرو د نصاب پيژندنه.

نصاب يعني څه؟

د زکات نصاب هغه معيني اندازې مال ته وايي چې شريعت د زکات د فرصت لپاره ټاکلې دی نو کله چې مالونه د نوعيت (جنس) په لحاظ متفاوت دي د زکات د فرصت نصاب يې هم متفاوت دی.

د سپينو زرو نصاب:

د سپينو زرو د نصاب اندازه دوه سوه درهمه ده چې د وزن په لحاظ يو سل او خلو بنسټ (۱۴۰) مثقاله چې د (۵۹۴) گرامه سوه مساوي دی کيږي يعني کله چې يو شخص دوه سوه شرعي درهم چې وزن يې يو سل او خلو پيشت مثقاله چې د (۵۹۴) گرامه سوه مساوي دی ولري او يو کال دده په ملکيت کې ورباندې تير شي په هغه کې پنځه درهمه يا د هغه قيمت زکات ورکول کيږي او له پورتي نصاب څخه په لږو سپينو زرو کې زکات نشته. کله چې سپين زر له دوه سوه درهمو څخه زيات شي د هرو خلو بنسټو درهمو څخه يو درهم زکات لازم دی. د مثال په توگه: له دوه سوه درهمو څخه پنځه درهمه له دوه سوه او خلو بنسټ درهمو څخه شپږ درهمه زکات ورکول کيږي.

د زده کړونکو هڅونې:

❖ زده کورنکي دي په فردي او گروپي توگه د سپينو زرو د نصاب په باره کې خبرې وکړي.

❖ د درس دمخو په هکله دې يو له بل څخه پوښتي وکړي.

❖ درس دي په پټه خو له سوه مطالعه کړي.

ارزونه:

🇦🇫 ايا د نصاب مفهوم مو پيژندلې دی؟ ۲ د نقری (سپينو زرو) د نصاب اندازه څومره ده؟

نوټ: لس شرعي روپۍ مساوي دي له اوو مثقالو سوه او دوه سوه شرعي روپۍ مساوي دي د يو سل او خلو بنسټ مثقالو سوه.

هدف: د سرو زرو د زکات له نصاب سره اشنايي.

د سرو زرو د زکات نصاب شل (۲۰) مثقاله سره زر دي چې د (۸۵) گرامو سره مساوي دي. يعنې که سره زر له شلو مثقالو څخه چې (۸۵) گرامه کيږي کم وي زکات په کې فرض نه دی، او په شل مثقاله سرو زر کې چې يو کال د مالک په ملکيت کې ورباندې تير شي نيم مثقال (۲،۱۲۵) گرامه سره زر يا د هغه قيمت زکات دی کله چې سره زر له شلو مثقالو زيات شي په هرو څلورو (۴) مثقالونو کې دوه قراطه^(۱) چې (۰،۴۵۰) گرامه سره زر زکات دی که چېرې يو شخص سره زر او سپين زر دواړه ولري ولي يو بې هم په يواځې توگه نصاب ته نه رسېږي بايد دواړه قيمت شي دسرو زر او سپينو زر هرو يو نصاب بې چې پوره کاوه له هغه نصاب څخه د زکات ورکړي.

د زده کونکو هڅونې:

- ❖ زده کونکي دې د سرو زرو د نصاب په هکله خبرې وکړي.
- ❖ د کلي نصاب په هکله مباحثه وکړي!

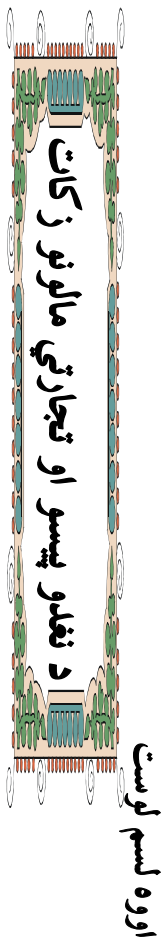
ارزوني:

د سرو زرو د نصاب اندازه وړاندي!

کله نصاب يعنې څه؟

ښاغلي ښوونکي دې د کلي نصاب په هکله پوره معلومات ورکړي.
 ۱— يو مثقال د (۲،۲۵) گرامو څخه عبارت دی، او يو مثقال (۲۰) شل قراطه دی. او يو قراط
 (۰،۲۱۲۵) گرامه کيږي.

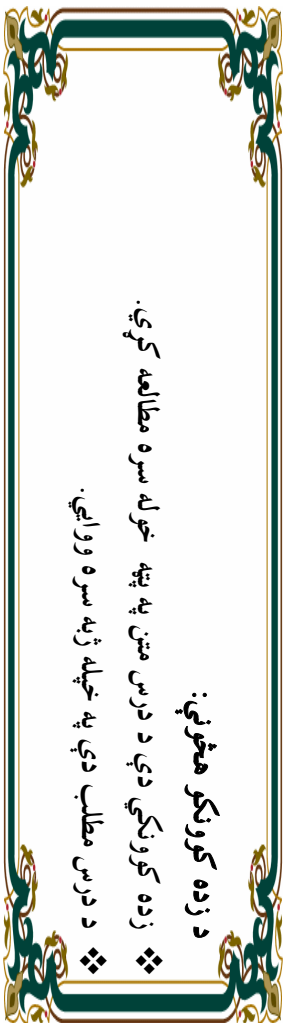

هدف: د تجارتی مالونو او نغډو پیسو د نصاب پیژندنه.

د تجارتی مالونو نصاب : په تجارتی مالونو کې چې قیمت یې د سرو یا سپینو زرو د نصاب سره برابر وي زکات فرض دی، همداراز که یو شخص سرو زره، سپین زر او تجارتی مالونه ولري او د درې واړو قیمت د سرو یا سپینو زرو نصاب ته ورسېږي زکات په کې فرض دی که چېرې د تجارتی مالونو نصاب د کال په اول او اخر کې تکمیل وي ولې د کال په نیمایي کې د نصاب څخه لږ وي د کال اخر ته اعتبار ورکول کېږي.

د نغډو پیسو نصاب : په مروجو نغډو پیسو کې چې د سرو یا سپینو زرو نصاب ته رسېدلې وي زکات فرض دی، نغډې پیسې هم د سرو او سپینو زرو سرو جمع کېږي که چېرې یې د سرو او سپینو زرو نصاب پوره کړه زکات په کې فرض دی.

د سرو زرو، سپینو زرو او تجارتی مالونو په زکات ورکولو کې د مروجو پیسو ورکول جواز لري.

ارزونه:

د تجارتی مالونو د زکات حکم بیان کړی؟

نوبت: د کور په وسایلو کې که څه هم د نصاب نه زیات وي زکات نشته.

د څارويو د زکات لومړنی نصاب

هدف: د څارويو (حيواناتو) د زکات د نصاب سره اشنایي.

د څارويو (حيواناتو) له جملې څخه يواځې په څلور (۴) ډوله څارويو کې چې د کال زياته برخه په صحرا کې وڅري او ټاکلي نصاب ته ورسېږي زکات په لاندې ډول فرض دی:

- ۱- د اوبسانو نصاب پنځه (۵) څرنده اوبسان دي چې زکات يې يو پسه يا د هغه قيمت دی. له پنځو څخه په کمو او بسانو کې زکات نشته.
- ۲- په ډير شو (۳۰) څرنده غوايانو او مېينو کې زکات يو کلن خوسي يا د هغه قيمت دی او له هغه څخه په کمو کې زکات نشته.
- ۳- په څلوېښتو (۴۰) څرنده پسونو کې زکات يو پسه يا د هغه قيمت دی که تر څلوېښتو لږ وي زکات نه لري.

آسونه خاص نصاب نه لري بلکې هغه آسونه چې په صحرا کې څري نو څښتن يې اختيار لري چې د هر آس څخه يو دينار ورکړي يا دا چې ټول آسونه قيمت کړي او له هرو دوو سو (۲۰۰) درهمو څخه پنځه (۵) درهمه زکات ورکړي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ د حيواناتو د نصاب په برخه کې يوله بل سره خبرې وکړئ!
- ❖ د استاد له تشرېح څخه وروسته درس يو ځل له ځان سره مطالعه کړئ!

ارزونې:

- ۱- د څارويو د زکات په باره کې څه معلومات لرئ؟
- ۲- د پسونو نصاب څومره دی؟

هدف: د ځمکې د حاصلاتو د زکات سره اشنایي.

د ځمکې حاصل داني او ميوې ټاکلې نصاب نه لري همداراز د کال تيرېدل په کې شرط نه دي او په لاندې ټول سره يې زکات ورکول کېږي:

۱- که پيړي ځمکه د باران يا جاري اوبو لکه د وياړو او يا رودونو اوبو خړوبوله نو د ځمکې د حاصل زکات يې عشر (لسمه) برخه ده.

۲- که پيړي ځمکه په ماشين، ارهټ او نورو داسې وسيلو چې د انسان يا څاروي تکليف غواړي اوبه کېږي؛ يا مصرف ته ضرورت لري په هغه کې نصف عشر (يو په شلو) کې زکات لازميږي.

په دې هم بايد پوه شئ چې د ځمکې د حاصلاتو په زکات کې د مالک عقل، او بلوغ شرط نه دی بلکې د صغير او ليوڼي څخه هم اخيستل کېږي که پيړي د ځمکې څښتن مسلمان نه وي اسلامي دولت دنده لري چې د ځمکې په کافر څښتن باندې خراج کېږدي. خراج هغه ټاکلې حق دی چې اسلامي دولت يې د هغې ځمکې د حاصل څخه اخلي چې مالک يې مسلمان نه وي او اسلامي دولت داهم حق لري چې په هغو ځمکو چې څښتن يې نه کړي خراج وټاکي.

زده کړونکو هڅونې:

- ❖ د درس په محتوي باندې د گروپ په شکل بحث وکړئ!
- ❖ د درس د محتوي په هکله يو له بل څخه پوښتي وکړئ!

پښاغلي ښوونکي! زده کړونکي بايد پوه شي چې عشر او زکات عبادت دی او کافر د عبادت اهل نه دی بناءً د هغو کافرانو د ځمکو په حاصلاتو کې چې په اسلامي هېواد کې اوسېږي خراج پکې ماليه ده.

هدف: د زکات د ورکولو د ځایونو پېژندنه.

د زکات مال په کومو ځایونو کې مصرفېږي؟

د زکات مال په لاندې ځایونو کې مصرفېږي:

۱. فقيران: يعنې هغه کسان چې د هغوی ټول مال د هغوی له اصلي ضرورته پرته يوه نصاب ته هم نه رسېږي.
۲. مساکين: هغه خلک دي چې هيڅ شی نه لري ..
۳. عاملين: هغه اشخاص چې اسلامي دولت د زکات راټولولو لپاره ټاکلي وي، او نور معاش ونه لري.
۴. مؤلفه القلوب: هغه خلک دي چې له اسلام سره د دوي د مېني پيدا کېدل مطالب وي.
۵. مريان: (غلامان) هغه کسان دي چې دخپلې ازادۍ د لاس ته راوړلو لپاره مسال ته ضرورت لري.
۶. پوروري (قرضداران): هغه کسان دي چې لاس ته راوړنه يې د قرض څخه لږه وي او د قرض (پور) لپاره کوم مالي مدرک نه لري.
۷. ابن سبيل: هغه مسافر چې مال ونه لري او يا يې خپل مال ته لاس نه رسېږي .
۸. في سبيل الله: هغه خلک دي چې د الله په لاره کې دي لکه مجاهدين او يا د ديني علومو زده کونکي چې مرستې ته اړتيا لري.

د زده کونکو همخوږي:

❖ زده کونکي دې لوست د ښوونکي له توضيح څخه وروسته په پټه خوړله مطالعه کړي
❖ زده کونکي دې د لوست د محتوی په هکله خبرې وکړي.

ارزونه:

آيا زده کونکو د زکات د مصرف ځایونه پېژندلي دي؟

بساغلي ښوونکي دې زده کونکو ته وښايي چې اسلامي شريعت دولت ته حق ورکړی دی چې د خلکو څخه زکات راټول کړي او په خپلو شرعي مواردو کې يې په مصرف ورسوي. د دولت له خوا چې د زکات د ټولولو له پاره کوم کسان گمارل کېږي عاملين ورته وايي. همدارنگه زده کونکو ته دا واضع کړئ چې د زکات په مال کې د اخيستونکي قبض (اخيسته) لازمه ده نو د زکات له مال د موري لپاره کفن نه شي کولی؛ مسجد پورې نه شي جوړولی؛ او څه پورې نه شي کيدلی.

همدا راز خپل پلار، زوی، نیکه، لمسي، خپل ميره، يا ميرمني ته د زکات ورکول روا نه دي، او د غني شخص نابالغه اولاد او بني هاشمو ته هم د زکات ورکول جواز نه لري.

- ۱- زکات په لغت او اصطلاح کي تعريف کړئ!
- ۲- د زکات گټي بيان کړئ!
- ۳- د زکات نصاب تعريف کړئ!
- ۴- د سرو او سپینوزرو د زکات د نصاب په هکله معلومات را کړئ!
- ۵- کله چي سړه او سپين زر دواړه يو ځای يوه نصاب ته ورسيږي حکم يي څه دی؟
- ۶- د نغډو پیسو او تجارتي مالونو زکات څرنگه ادا کيږي معلومات را کړئ!
- ۷- د څارويو د زکات په هکله لنډه معلومات وليکئ!
- ۸- د آسونو د زکات په هکله لنډه معلومات وليکئ!
- ۹- د ځمکي د حاصل زکات د نورو مالونو سره څه توپير لري بيان يي کړئ!
- ۱۰- د زکات د ورکولو مستحقې ډلې کومې دي نومونه يي واخلئ!

دويمه برخه عبادات

يووېشتم لوست

هدف: د حج تعريف او حکم پېژندنه.

د حج تعريف:

حج په لغت کې د قصد کولو په معنا دی. او په اصطلاح کې دالله تعالی کور (بیت الله الحرام) ته د ځانگړيو مناسکو د اداء کولو لپاره په ټاکلې وخت کې قصد کولو ته حج وايي. د حج حکم: حج داسلام دسپېڅلي دين پنځمه بنا ده. چې په ټول عمر کې يو ځل د هغه مسلمان په ذمه چې د کور د نفقي پرته بیت الله ته د تگ او را تگ توان ولري فرض کېږي.

د حج د فرضيت دليلونه:

حج د قرآن عظيم الشان په آيتونو، نبوي احاديثو، د امت د علماوو په اجماع سره فرض شوی. په هغه چا چې حج فرض شي او قصداً يې ترک کړي د لويې گناه مرتکب گڼل کېږي. همدارنگه پرته له عذر څخه يې وروسته والی هم گناه بلل شوې ده. دا عبادت زيات ثواب لري لکه چې په يوه مبارک حديث کې راغلي دي (شوکه چې يواځې د الله تعالی د رضا لپاره حج وکړي، په هغه کې د جگړې او فسق مرتکب نه شي نو له حج څخه په راستنيدو به له گناه څخه داسې پاک شي لکه په کومه ورځ چې دی له مور څخه زېږېدلی وي).

د زده کورنکو هڅونې:

❖ د حج د تعريف او حکم په هکله دې يو له بل سره مباحثه وکړي.

❖ د حج دثواب په هکله دې په فردي او گروپي توگه خبرې وکړي.

بناغلی ښوونکی دې د حج د مزایاوو په هکله زده کونکو ته پوره معلومات ورکړي.

دوه وېشتم لوست

هدف: د حج د شرطونو پېژندنه.

ایا د حج له شرطونو سره اشنایی لری؟

حج دوه ډوله شرطونه لري: د فرضیت شرطونه او د اداء شرطونه.

الف: د فرضیت شرطونه: هغه شرطونه دي چې د هغو له تحقق څخه پرته حج د مؤمن په ذمه نه فرض کیږي لکه : اسلام ، عقل ، بلوغ ، حریت(ازادي) ، مالي استطاعت(ثوان) ، د لاري امن ، له ښځې سره د صالح محرم موجود والی او جوړوالی . د پورتنیو شرطونو په پام کې نیولو سره حج په کافر ، لیونی ، ماشوم ، غلام ، فقیر او مسکین نه فرض کیږي.

ب: د اداء شرطونه:

د حج د اداء لپاره دوه شرطونه لازم دي.

۱- وخت یعنی د حج د اداکولو وخت.

۲- احرام تړل.

د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دې د حج دشرطونوپه هکله مذاکره وکړي.

❖ دحج د اداء د شرطونو په هکله دې په فردي او ګروپي توګه مباحثه وکړي.

ارزونه:

🚩 زده کوونکي دې د حج د فرضیت دشرطونو نومونه واخلې او ودې وایی چې د فرضیت او د اداء شرطونه څه توپیر لري؟

هدف: د حج د فرضو او واجباتو پېژندنه.

آيا كولى شئ د حج د فرضونو نومونه واخلي؟

په حج كې درې عملونه فرض دي:

- ۱- احرام تړل په تلبیه وېلو سره.
 - ۲- په عرفات باندې درېدل (په ځانگړي وخت كې)
 - ۳- د زیارت طواف (افاضې طواف)
- په دې باید پوه شئ چې احرام د حج له فرضي شرطونو څخه دی او په عرفات باندې وقوف (درېدل) د حج ركن دی او وخت يې د ذوالحجې د نهمې ورځې د لمړ له زوال څخه د اختر د ورځې تر صبح صادق (رېښتني سبا) پوري دی. او د زیارت طواف هم د حج ركن دی او وخت يې د اختر د ورځې له رېښتني سبا څخه د اختر د درېمې ورځې تر پایه پوري دی.

د حج واجبات:

- په حج كې واجب عملونه هغه دي چې په ترك كولو سره يې د م (د څاروي حلالول) په حاجي لا زمېري او په لاندې ټول دي:
۱. له ميقات (معين ځای) څخه د احرام تړل.
 ۲. د لمړ تر لويېدو پوري په عرفات درېدل.
 ۳. په مزدلفه كې وقوف.
 ۴. د صفا او مروا په منځ كې سعي (منډه) كول.
 ۵. د جمر وېشتل.
 ۶. سر خړپيل يا وېښتان كمول.
 ۷. د وداع طواف كول. ۸- قرباني (د شكر دم) ۹- د عرفې شېبه په منى كې تېرول.

د زده كړونكو هڅونې:

❖ زده كړونكي دې د حج د فرضونو په هكله مباحثه وكړي.

❖ د حج د اركانو دې يو له بل څخه پر بنسټه وكړي.

ارزونه: آيا د حج فرضونه مو پېژندلي دي؟

ښاغلی ښوونکی دې د میقاتونو په باره کې زده کړونکو ته مفصل معلومات ورکړي او ورته ودي وايي چې میقاتونه هغه معین ځایونه دي چې د بیت الله په شاوخوا کې د احرام تړلو لسه پاره پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ښودلي دي.

هدف: د احرام له تعريف او ترتيب سره اشنايي.

احرام څه شی دی؟
احرام د څه له پاره دی؟

د حج يا عمري نيت کولو ته احرام وايي
د احرام ترتيب:

- 1- غسل دي وکړي، که غسل ونه کړي اودس دي وکړي .
- 2- دوه سپيني جامي (لنگ او خادر) د واغوندي نوې وي او که پريميخل شوي خوچي گڼل شوي نه وي .
- 3- خوشبو يي دي استعمال کړي.

د دوه رکعته لمونځ د اداء کولو څخه وروسته که چيرې يوازي د حج اراده يي کړي وي داسې نيت دي وکړي: خدايه! (ما د حج د اداء کولو اراده کړې ده ته يي ما ته اسانه وگرځوي او له ما څخه يي قبول کړي) او ودي وايي: "ليک بحج اللهم ليک" او که چيرې د حج او عمري دواړو اراده يي کړې وي داسې نيت به کوي: يا الله! زه د حج او عمري اراده لرم ما ته يي اسان کړي او دواړه له ما څخه قبول کړي. او ودي وايي: ((ليک بحج وعمرة اللهم ليک)).

او که چيرې يي يواځي د عمري د اداء کولو اراده کړې وي داسې نيت دي وکړي: "خدايه! زه د عمري د اداء کولو اراده لرم نو ماته يي اسانه کړي او له ما څخه يي قبوله کړي، او ودي وايي: (ليک بعمره اللهم ليک)

د زده کورنکو همغږي:

زده کونکي دې د ښوونکي له توضيح وروسته د درس متن په پټه خوله مطالعه کړي.
د درس په محتوي کې دې يوډبل سره خبرې وکړي.

ارزونه:

ايا زده کورنکو احرام زده کړی دی؟

ښاغلي ښوونکي! درس د سوال او ځواب په توگه تکرار کړئ او نتيجه ورڅخه واخلئ.

هدف: د تلبی په هکله معلومات او د هغې زده کول

له احرام او دوه رکعتو لمونځ کولو څخه وروسته دې تلبیه ووايي د تلبی په ویلو سره احرام تکمیلېږي نو باید داحرام له ممنوعاتو څخه پرهیز وکړي.

تلبیه داده:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.
ای الله! په عبادت ولاړیم تاته په عبادت ولاړیم تاته، نشته شریک تا لره په عبادت ولاړیم تا ته ثنا او صفت تا لره ده او نعمتونه ستا لخوا دي او پاچاهي له تاسره ده نشته هېڅ شریک تا لره. وروسته د تلبی د ویلو دې په محمد صلی الله علیه وسلم باندې درود ووايي او وروسته له دې څخه دې په هره ناسته او ولاړه کې تلبیه وائي.

د زده کړونکو هڅونې:

- ❖ زده کړونکي دې د تلبی کلمې بیلې ووايي.
- ❖ زده کړونکي دې د تلبی د مفهوم په هکله یو له بل څخه پوښتنې وکړي.

ارزونه:

ایا کولی شئ د تلبی محترمی په خلاصه ډول ووايي؟

ښاغلي ښوونکي! په فعالیت کې د زده کړونکو سره مرسته وکړئ.

هدف: د هغو عملونو پېژندنه چې وروسته له احرام څخه يې کول روانه دي.

۱. د هغه عمل سرته رسول چې د شرعي له مخې گناه وي.
۲. جنگ کول، او داسې کلمې په خوله راوړل چې د مخاطب د څپگان سبب کيږي.
۳. ښکار کول او ښکاري ته دښکار لار ښوونه کول.
۴. نارینه ته د گټل شویو جامو اغوستل.
۵. د خوشبويي استعمالول.
۶. نارینه ته د سر پټول.
۷. د بوټو په پښو کول چې ښکاري پټ کړي.
۸. د وښتانو غوڅول یا له بیخه ایستل.
۹. د نوکانو پرې کول.
۱۰. په خوشبويي سره د سر، ډبرې او ځان پرېمټل. (غسل کول او د ځان میټل د صابون له استعماله پرته روا دي).

۱۱. د رنگه جامو اغوستل.

۱۲. جنسي مقاربت او هغه څه چې د مقاربت حکم لري.

د زده کوونکو هڅوې:

- ❖ زده کوونکي دې په پورتنيو شیانو کې مباحثه وکړي.
- ❖ د احرام حالت دې په ژبه بیان او بیا دې تمثیل کړي.

ارزونه:

ایا کولی شئ په احرام کې د ناروا اعمالو نومونه واخلئ؟

ښاغلی ښوونکی!د احرام حالت زده کوونکو ته عملاً وښیئ!

هدف: د حج د ډولونو سره آشنایي.

حج په څو ډوله دی؟

حج په درې ډوله دی:

الف : افراد حج. ب: تمتع حج. ج: قرآن حج.

څوک چې حج کوي اختيار لري چه له دې درې ډوله حج څخه د يوه ډول حج نيت وکړي.

الف_ افرادحج: افراد د يواځې توب په معنا دی. افراد حج هغه دی چې حاجي

يواځې د حج د اداء کولو احرام (نيت) وکړي

ب_ تمتع حج: تمتع د گټې اخيستنې په معنادی. او تمتع حج هغه دی چې حاجي

په بيل بيل احرام سره عمره او حج دواړه اداء کړي .

ج: قرآن حج: قرآن د يو ځای کولو (پيوستون) په معنا دی او قرآن هغه حج دی

چې حاجي د حج او عمرې دواړو نيت په يوه احرام کې وکړي په دې صورت کې حاجي

د عمرې له اداء کولو څخه وروسته ځان نه شي حالولی پس څرنگه چې په دې حج کې

تکليف زيات دی اجر يې هم خورا دروند دی.

د زده کورنکو همخوښي:

❖ زده کورنکي دې د درس متن په پټه خوله مطالعه کړي.

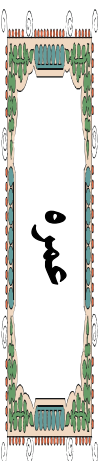
❖ د درس په محتوی کې دې يو له بل څخه پوښتنې وکړي.

ارزونه:

حج په څو ډوله دی او د تمتع او قرآن حج څه توپير لري ؟ بيان يې کړئ!

ښاغلي ښورنکي!دحج دوه ډولونه بيل بيل په ساده ژبه بيان کړئ!

هدف: د عمري له احكامو سره اشنايي.

عمره څه ډول عبادت دی د اداء طریقه يې څه ډول ده او په کوم ځای کې اداء کېږي؟

عمره هغه عبادت دی چې په بیت الله الحرام کې اداء کېږي او څلور مناسک لري.

۱- احرام: احرام په عمره کې شرط دی.

۲- طواف: طواف د عمري رکن دی.

۳- د صفا او مروا تر منځ سعي کول واجب دي.

۴- وروسته له سعي څخه د سر خړل، یا لنډول هم واجب دي.

عمره په ټول عمر کې پورې اړه لري، حتی د ځينو علماوو په نزد واجب ده. په دی باید پوره شی چې د عمري احرام د حج د احرام په څیر دی نو که له چا څخه د عمري په احرام کې داسې عمل صادر شي چې د حج په احرام کې د څاروي حلالول لازمي په عمره کې هم د دم (حلالې) د لازمیدو موجب کېږي.

د حج او عمري توپیر دا دی چې حج په ټاکلي وخت کې ادا کېږي ولې عمره ټول کال اداء کېدای شي یواځې د عرفې او له عرفې څخه وروسته په نورو څلورو ورځو کې د عمري ادا کول مکروه دي.

د زده کوونکو هڅونې:

❖ عمره څه رنگه عبادت دی په دې هکله دې خبرې وکړي.

❖ د عمري د مناسکو په هکله په ګروپي ډول سره مباحثه وکړی!

ارزونه:

د عمري ترتیب په خپله ژبه ووايي!

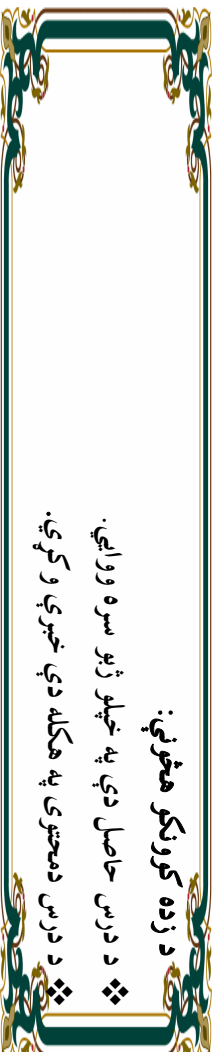
بناغلی ښوونکي! دا درس په یو داسې مقدمې باندې چې د درس د مدخل حیثیت ولري پیل کړی! نوبت: عمره په لغت کې د ملاقات په معناده.

هدف: د حج د هغو احکامو پېژندنه چې په ښځينو وېرې خاص دي.

د حج زيات احکام نارينه او ښځينه په يوه ډول سره اداء کوي ولې په ځينې ځايونو کې ښځينه احکام نسبت نارينه وو ته څه توپير لري چې په هغو کې د ښځې د طبيعت رعايت شوی دی او هغه دا دي:

- ۱- ښځې ته د گڼل شويو جامو اغو ستل روا دي.
- ۲- ښځې ته لازمه ده چې په احرام کې خپل سرپټ کړي.
- ۳- په لوړ اواز سره بايد تلبیه ونه وايي.
- ۴- ښځې سر نه خړبي بلکې يوازې د وينستانو سر ونه اخلي.
- ۵- په طواف کې د اوږو له خوځولو څخه ډډه کوي يوازې په صفا او مروا کې د سعي کولو په وخت کې نشو نښو ته لډو په خپل تګ کې څه چټکتيا راوړي.

ارزونه:

ايا زده کوونکي د درس په محتوي باندې پوه شوي دي؟

بڼاغلې ښوونکي اد حج د احکامو د تدریس په وخت کې ستاسې پوره معلومات او مطالعه حتمي ده.

هدف: د نبوي مسجد ارزښت پېژندنه او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قبر د زيارت کولو آداب زده کول.

مدینه منوره د رسول الله صلی الله عليه وسلم د هجرت کور دی، د مدینې منورې اوسیدونکي انصار او هلته ورغلي مسلمانان مهاجر بلل کېږي.

کله چې رسول الله صلی الله عليه وسلم مدینې منورې ته مهاجر شو، له هر څه نه وړاندې یې مسجد آباد کړ چې په (مسجد النبوي) باندې یادېږی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم د مسجد النبوي، مدینې منورې او انصارو ټولې فضایل بیان کړي دي. په یو حدیث کې هغه مبارک ويلي دي: زما په مسجد کې یو لمونځ له مسجد حرام پرته نورو مسجدونو کې لمانځه باندې زر برابره غوره دی.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم قبر هم د مسجد النبوي په منځ کې راغلی دی. رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمایي: زما د منبر او کور تر منځ ځای د جنت له باغچو څخه یوه باغچه ده.

د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قبر تر څنګ د مسلمانانو د لومړي او دوهم خليفه ابوبکر صديق او عمر فاروق رضي الله عنهما قبرونه دي. د همدې له پاره مسلمانان مکې معظمې ته له رسېدو مخکې او یا کله چې په مکه معظمه کې د حج مراسم پای ته ورسوي د نبوي مسجد د زيارت له پاره مدینې منورې ته ځي. په نبوي مسجد کې له لمانځه وروسته د رسول الله صلی الله عليه وسلم، ابوبکر صديق او عمر فاروق رضي الله عنهما قبرونو ته هم ځي او مستون زيارت کوي.

پر دې برسيره په مدینه منوره کې د قباء مسجد، ذوالقبتين مسجد، د احمد غر، د خندق د غزا ځای او داسې نور تاريخي ځايونه هم شته، چې په ليدو يې ايمانونه تازه کېږي. د هر مسلمان په زړه کې مدینه منوره د مکې معظمې په څير ځای لري او تل يې ليدلو ته ليرال وي.

د زده کورنکو هڅونې:

زده کورنګي دې په مدینه منوره کې د اسلام د تاريخي ځايونو په اړه يو له بل څخه پوښتي وکړي

ارزونه: د مسجد النبوي فضيلتونه ووايست!

يادونه: کله چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وفات شو نو د خپل کور د عايشې بې بي په کونښه کې خاورو ته وسپارل شو، بيا وروسته مسجد پراخه کړی شو او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم کور هم پکې راځي، نو اوسنی قبر د هغه مبارک پخوانی کور او د عايشې بې بي کوټه ده.

- ۱- حج تعريف ڪريءِ!
- ۲- له حج ڇڻهه د انڪار ڪونڪي حڪم بيان ڪريءِ!
- ۳- د حج شرطونه تو صحيح ڪريءِ!
- ۴- د حج واجبات بيان ڪريءِ!
- ۵- د حج فرضونه بيان ڪريءِ!
- ۶- احرام تعريف ڪريءِ!
- ۷- د احرام خرننگوالي بيان ڪريءِ!
- ۸- هغه عملونه چي په احرام ڪي جواز نه لري بيان ڪريءِ!
- ۹- د حج ڇو لونه ورائيءِ!
- ۱۰- آيا په حج ڪي د بڻڇينه حاجيي لپاره خاص احڪام ڏينه بيان ٿي ڪريءِ!
- ۱۱- د محمد (ص) د قبر زيارت ڪولو په هڪله مو خپل معلومات وليکي!
- ۱۲- عمره تعريف ڪريءِ!

هدف: زده کورنکي د اخلاقو په معنا پوهول او په دې هکله يو عام نظر ورکول.

اخلاق يعني څه؟ ښه خوږيو نه کوم دي او بد خوږيو نه څه ته وايي؟

په تېرو پېر لگيو کې مو ځينې موضوعگانې د اخلاقو په هکله ولو سستلې دهغسوی څخه مو د اسلامي سلوک (کوړوړو) په باره کې څه معلومات لکه: (د سلام ادبونه، د مور او پلار، ښوونکي، مشرانو، خپلوانو او ګاونډيانو حقونه، دروغيا ارزښت، د بدو عادتونو څخه ځان ساتنه او داسې نور تر لاسه کړل اوس غواړو لومړی د اخلاقو په هکله له يوه عام نظر سره اشنا شو تر څو د نويو درسونو لپاره مو اساس او بنياد وګرځي او بيا ځينې اخلاقي موضوعگانې تر بحث لاندې ونيسو:

اخلاق يعني څه؟

اخلاق: (په انساني نفس کې هغه فطري (طبيعي) قوه ده چې په ډير ه اساني، سړه ښه يا بد عملونه ورڅخه صادريږي) که ښه عملونه ورڅخه صادر شي د ښو اخلاقو او که بد عملونه ورڅخه صادر شي د بد خورۍ په نامه يادېږي د محمد صلي الله عليه وسلم په يوه حديث کې ګناهونو ته ناوړه اخلاق (بدخوږيو نه) ويل شوي دي او ورڅخه معلوميږي چې د انسان په فطرت (طبيعت) کې دا توان شته چې ښه عملونه يا بد عملونه وکړي. اسلامي شريعت دا څرګنده کړې ده چې د اسلامي فريضو اداکول، او له ګناهونو څخه ځان ساتل انسان په ښو خوږيو عادت کوي.

همداراز له الله تعالي څخه ويره لرل د ښو خوږيو اساس ګڼل شوی دی نو ډيره مسلمان غوره او ښه اخلاق دا دي چې د الله تعالي څخه ويره ولري، د هغه د احکامو پيروي وکړي او له ګناهونو څخه ځان وساتي. ځکه کوم مسلمان چې د الله تعالي د فريضو په اداکولو، له ګناهونو څخه په ځان ساتنه بريالی شي نو ښه خوږيو نه لکه، حلم، تواضع، صله رحمې، د مسؤليت احساس، محبت، شجاعت، سخاوت او نور په کې وده کوي او شخصيت يې له بدو خوږيو نه لکه: کينه، دښمني، بخل، غيبت، خيانت، حرص او داسې نورو څخه خوندي پاتې کېږي.

د زده کورنکو هڅونې:

زده کورنکي دې د درس د محتوی په هکله يو له بل څخه پوښتنې وکړي.

زده کورنکي دې د ښو خوږيو نو داساس په هکله خبرې وکړي.

ارزونه: د اسلام په سپېڅلي دين کې ښه خوږيو نه کوم دي؟

هدف: د زړه د پاکوالي د کثیر سره اشنايي.

پوهیږو چې مونږ دنده لرو چې په الله تعالی ایمان ولرو او دایمان هدف مو دادی چې باید زموږ زړونه یواځې په یوه الله تعالی پورې تړلي وي او اراده او عمل مو دالله تعالی له امرونو سره موافق وي همداراز په ټولو عبادتونو کې زموږ د زړه د پاکوالي اثر پروت دی. د مثال په توګه لمونځ د الله تعالی څخه د ویرې خوی په موږ کې زیاتوي، نو موږ له بدو او بې حیا کارونو څخه منع کوي، زکات زموږ زړونه له حرص، بخل او بې رحمۍ څخه پاک ساتي؛ روژه په موږ کې د حلم او حوصلې خوی پیاوړي کوي؛ او د فقیرانو له حال څخه مو خبروي. لنډه دا چې اسلامي عقیده او عبادتونه هر یو زموږ د زړونو په پاک ساتلو کې اثر لري او دا زموږ اسلامي او انساني دنده (وظیفه) ده چې الله تعالی په یووالي سره ویشونو؛ او امرونه یې پر ځای کړو ترڅو زموږ باطني شخصیت پاک او پیاوړی شي او د رواني (روحي) ناروغیاوو څخه خړندي شو همدا راز له اخلاقي ناروغیو او لکه کبر، بخل، حرص، حسد، خیانت او داسې نورو څخه مو زړونه پاک او خوندي وي، په یوه مبارک حدیث کې راغلي دي (په بدن کې د غوښې یوه ټوټه ده که هغه اصلاح شي نو ټول بدن به اصلاح وي او که فاسده شي نو ټول بدن ورڅخه فاسدیږي او دا ټوټه زړه دی) نو باید زړونه او ذهنونه مو له بدو فکرونو او خوښو څخه پاک وي ترڅو مو عملونه اصلاح شي.

د زده کړونکو هڅونې:

❖ زده کونکي دې درس په پټه خوله مطالعه کړي.

❖ د درس د محتوی په هکله دی یو له بل څخه پوښتي وکړي.

ارزونه:

په الله تعالی باندې ایمان، او عبادتونه د کرمي موخې لپاره په موږ فرض دي او څه ګټې لري؟

هدف: د ټولنې د افرادو د حقونو پېژندنه.

د ټولنې دغړيو حقوق څوک بيانولی شي؟

د ټولنې د غړيو حقوق په دوه بېلا بېلو ډولونو وېشو او تر څېړنې لاندې يې نيسو:

الف: د مسلمانانو حقوق.

ب: د ټولنې د نورو غړيو حقوق.

هر مسلمان په بل مسلمان باندې ځينې ځانگړي حقوق لري. دا حقوق د خپلوی (قربت) په اصل نه دي ولاړ بلکې د دې حقونو د اثبات لپاره يواځې د دين يوروالی کفايت کوي، ځکه چې په مسلمان خپل دين گران دی نو د خپل دين خاوندان هم بايد ورباندې گران وي او د هغوی خوشحالي او سوکالي خپله سوکالي وگيسي، د هغوی غم او خپگان خپل غم او خپگان وبولي. مسلمان چې کوم شی د خپل ځان لپاره ښه گڼي د خپل مسلمان ورور لپاره د هم وغواړي. او څه چې ځان ته نه خوښوي، د بل مسلمان لپاره يې هم نه خوښوي.

دا خصلت د مسلمان لپاره د ايمان لويه نښانه گڼل شوې ده په يوه مبارک حديث

کي راغلي دي چې يو مسلمان په بل مسلمان باندې حقونه لري چې ځينې يې دا دي.

۱- يو له بل سره نيکي کول.

۲- د گټهگار لپاره د الله تعالی هدايت او مغفرت غوښتل.

۳- هغه څوک چې له تا سره يې بد کړي وي ور سره ښه کول.

۴- د يو مسلمان د بل مسلمان سره مينه لرل.

۵- د محتاج سره مرسته کول.

۶- د مشر مسلمان درناوی کول.

- ۷- په کشر مسلمان باندې شفقت کول.
- ۸- له خپل بل مسلمان وروړ سره خیانت نه کول.
- ۹- بل مسلمان وروړ په بده نه يادول.
- ۱۰- دبل مسلمان غیبت نه کول.
- ۱۱- په بل مسلمان باندې بد گمانې نه کول.
- ۱۲- په غم او بنادۍ کې دبل مسلمان سره ځان شریک کتل.
- ۱۳- مسلمانان جنگ ته نه هڅول بلکې تر منځ يې سوله غوښتل.

ب: د ټولنې د نورو افرادو حقوق:

- مسلمان ديني او عقیدوي دنده لري چې د ټولنې د ټولو غړيو سره که څه هم اسلامي عقیده ونه لري لاندې امرونه مراعات کړي.
- ۱- د دوی سره په معامله کې خیانت نه کول.
- ۲- په عدلي قضیایاوو کې ورسره عدالت کول.
- ۳- په مال او ناموس یې تیرۍ نه کول.
- ۴- د دوی په عقیدوي امورو باندې چې د اسلامي شریعت سپکاوی په کې نه وي تیری نه کول.
- ۵- د دوی سره به داسې کړنه کېږي چې د اسلامي شریعت سره مخالفت په کې نه وي.

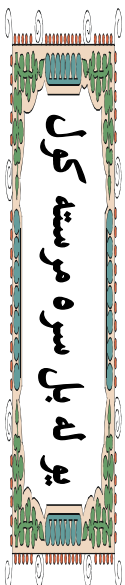
د زده کونکو هڅونې:

- ❖ زده کونکي دې پورتنۍ متن د ښوونکي د شرحې څخه ورسره په پټه خوله مطالعه کړي.
- ❖ زده کونکي دې په گروپي ډول د درس د محتوی په هکله یو له بل سره بحث وکړي.

ښاغلی ښوونکی ۱

زده کونکو ته دنده ورکړې چې په ټولگي کې دې د پورتنیو حقونو په هکله د خپلې پوښتنې سره سم خبرې وکړي.

څلور دېر شلم لوست

هدف: د مرستې سره مینه پيدا کول.

مرسته څه ته وايي؟ مرسته کول څه کوي لري؟ مونږ پر د بل سره ولي مرسته کوو؟

پوهنډو چې د مسلمانانو ټولنه لکه پر جسد داسې گڼل شوي ده. او افراديې د جسد د غړيو حيثيت لري کله چې پوځي درد من شي ټول ځان ورسره نا ارامه کيږي. نو مسلمانان په ټولنه کې په غم او ښادۍ کې سره شريک دي او دنده لري چې خپل ځان د ټولني د افرادو په غم او خو شحالۍ کې شريک وگڼي. د ټولني د محتاج فرد سره مرسته وکړي، که چيرې د مرستې کولو توان نه لري نو د هغه په درد کې دې ځان شريک وبولي او په ډيرو خبرو دي ورته تسلي ورکړي او په دې د پوه کړي چې د مسلمانانو درد شريک دی. هغه مسلمان چې نورو ته يې د مرستې لاس اوږد کړی وي الله تعالی دده مرستندوی دی دا مطلب په لاندې مبارک، حديث کې بيان شوی دی (تر څو چې يو مسلمان د بل مسلمان ورور په مرسته کې وي الله تعالی د هغه مرستندوی دی).

قرآن عظيم لارښوونه کړې ده چې (هره نيکي لس چنده ثواب او اجر لري) نو د مرستې کولو ثواب لږ تر لږه لس چنده دی. دا د يوه مسلمان نيک بختي بلل کيږي چې د نورو مرستې ته يې لاس اوږد نه وي او له نورو سره په مرسته کولو لگياوي.

د زده کونکو هڅونې:

- ❖ زده کونکي دې د درس متن پوره مطالعه کړي بيا دې د هغه مطلب ووايي.
- ❖ زده کونکي دې د مسلمانانو وروڼو د مرستې په هکله يو، يو مثال ووايي.

ښاغلی ښوونکی! د درس محتوی په ډیره ساده ژبه سره شرحه کړئ! او د زده کونکو څخه وغواړئ! چې په دې هکله خپل نظرونه وڅرگند کړي او نا سې په اصلاح کې ورسره مرسته وکړی!

هدف : په اسلام کې د مساوات د اهمیت پېژندنه.
مساوات یعنې څه ؟ د مساوات ارزښت څه دی ؟

مساوات د برابرۍ په معنای دی.

په اسلام کې ټول انسانان د هر قوم، نژاد، رنگ او هر ځای چې وي په اسلامي او انساني حقونو کې سره برابر دي.

وايي: د مخزوم د قبيلې يوې ښځې غلام کړې وه. د شريعت په حکم د هغې لاس پرې کول وو، خو ځينو اصحابو داسې فکر کاوه چې که د دې ښځې لاس د غلام په وجه پرې شي دا قبيله به دا کار د ځان لپاره ډير شرم او رسوايي وگڼي او زياته به خفه شي له بلې خوا محمد صلی الله عليه وسلم د دې قبيلې سره خپلوي لري نو ښه به دا وي چې د محمد صلی الله عليه وسلم په وړاندې يې شفاعت وشي ښايي په هغې باندې حد جاري نه کړي.

نو اسامه (رضي الله عنه) يې محمد صلی الله عليه وسلم ته واستاوه تر څو يې شفاعت وکړي او هغه وښل شي. اسامه (رضي الله عنه) وويل: کله چې محمد صلی الله عليه وسلم ته ورغلم او موضوع مې ورته عرض کړه؛ نو د رسول الله صلی الله عليه وسلم په مبارکه خيره کې د قهر او غضب ښاني ښکاره شوي او ويې ويل: چې (د الله تعالی له حدودو څخه به يو حد کې شفاعت کوئ!) ودرېد او ويې ويل: (هغه خلک چې له تاسې د مخه يې ژوند کاوه له دې سببه هلاک شول چې کوم شريف او قوي سړي به غلام وکړه؛ نو هغه ته به يې ښښه کوله او که کمزوري او ناتوان سړي به غلام وکړه په هغه باندې به يې حد جاري کاوه. په الله تعالی مې سوگند که زما لور فاطمه غلامه وکړي لاس به يې پرې کړم) له دغې پېښې څخه په ډاگه ثابتېږي چې اسلام د مساوات او عدالت دين دی. او ټول خلک د دې دين د احکامو او انساني حقونو په وړاندې برابر دي.

د زده کړونکو هڅو يې:

زده کړونکي دې درس په پټه خوله مطالعه کړي.

د درس دمحوى په هکله دې مباحثه وکړي.

ارزونه: آیا زده کړونکي د درس محوى په خپله ژبه ويلی شي؟

ښاغلی ښوونکی! د دې متن په رڼا کې زده کړونکو ته د مساوات په باره کې پوره معلومات ورکړئ!

شپږ دېر شلم لوست

هدف : د امانتدارۍ او امانت لرنې له مفهوم سره اشنايي.
امانت څه ته وايي؟ د امانت په اړه زموږ دنده څه ده ؟

د مسلمان ديني دنده ده چې امانت خيانت نه کړي يعنې که چا کوم شي د ساتنې يا گټې اخيستي لپاره ورکړی وي پرته له دې چې هغه زيانمن کړي خپل خښتن ته يې وسپاري.
امانت په دوه ډوله دی :
۱- خاص امانت .
۲- عام امانت .

۱- خاص امانت : که يو شخص بل ته يو شي د ساتنې يا گټې اخيستي لپاره ورکړي دا شي د هغه بل سره خاص امانت دی .

۲- عام امانت : ځينې داسې شيان دی چې گټه يې عامه وي او ډير افراد ورسره حقوقي تعلق لري داسې شيان د عام امانت په نامه سره يادېږي . د مثال په توگه درسي کتاب چې زيات خلک ورڅخه گټه اخيستلی شي يا بې اخلي د هغه زده کوونکي سره چې په لاس کې يې لري عام امانت دی .

همداراز د داسې دندې په غاړه اخيستل چې گټې يې ټولنې ته رسېږي عام امانت بلل کېږي ددې اصل په بنا د ټولو حکومتي ، عامو چارو لکه د ښوونې او روزنې چارې ، قضايي چارې او د داسې نورو عامو چارو په غاړه اخيستل يو عام امانت بلل کېږي د عام امانت څخه بايد داسې گټه پورته کړای شي چې د هغه اصلي ماهيت ته په کې زيان ونه رسېږي د مثال په توگه څوک چې د ښوونې او روزنې دنده په غاړه لري ، ښوونځي ، زده کوونکي ، درسي کتابونه ، د درسونو محتوی دا ټول دده سره امانت بلل کېږي او د خپل توان سره سم بايد ځان د دې ټولو امانتونو د ساتنې امين وگڼي .

په يو مبارک حديث کې راغلي دي : (لَا اِيْمَانَ لِمَنْ لَا اَمَانَةَ لَهُ) کامل نه دی ايمان د هغه چا چې امانت نه لري .

يعنې امانت داري د ايمان يوه څانگه ده څوک چې دا خوی نه لري د ايمان يوه څانگه يې کمه ده .

د زده کوونکو هڅونې :
ډېره کورنۍ دې د خاص او عام امانت د مفهوم په هکله يو له بل سره خبرې وکړي .
ډېر ډولې دندې کوم امانت دی په خپلو ژبو يې بيان کړئ !

ارزوني : ايا زده کوونکي د امانت په مفهوم پوه شوي دي ؟
امانت په څو ډوله دی د عام امانت له پاره يو مثال راوړئ !
ښاغلی ښوونکی ! د امانت د مفهوم د موضوع ټول اړخونه په ساده ژبه سره پوره تو صيح کړئ !

اووه دېر شلم لوست

هدف: دبدو عادتونو پېژندنه او ورڅخه د ځان ژغورنه.

عادت څه ته وايي ؟ بد عادتونه كوم دي؟ د بدو عادتونو زيان څه دي؟

اكتسابي^۱ خورۍ ته عادت وايي، يعنې هغه خورۍ چې فطري نه وي عادت بلل كيږي عادت د يوه كار او عمل له تكرار څخه په انسان كې ځاى نيسي او فطري اړخ نه لري نو كېداى شي انسان هغه عادت چې ډيره زمانه ورباندې نه وي تېره شوي هير كړي ولې داهم كېداى شي چې يو عادت يې د ډيري زماني په تېرېدو سره د شخصيت جزه وگرځي او په انسان كې د دويم طبيعت ځاى پيدا كړي. انسان د عقل په حكم په دې مكلف دى چې خپل انساني فطرت او شخصيت په ښو او انساني خويونو او خصالتونو عادت او پياوړى كړي له بدو عادتونو او هر هغه شي چې عقلي توازن، جسمي توان ته يې زيان رسوي ترك كړي. اسلامي شريعت له همدې سببه هغه عادتونه چې د انسان عقلي توازن او جسمي توان له منځه وړي حرام گرځولي دي.

لكه: د شرابو څښل په قرآنكريم كې منع شوي دي، د شرابو څښل په خپل ځان او حيثيت باندې خورا لوى تېرى دى ، ځكه چې له يوې خوا د شرابو د څښلو له امله انسان د ښو او بدو تر منځ توپير نه شي كولى، او له بله پلوه د شرابو څښل په مال كې اسراف كول او په خپل لاس د هلاكت كېدې ته د ځان غورځولو په معنى دى چې دا دواړه د اسلام له نظره حرام دي.

د زده کوونکو هڅونې:

❖ زده کوونکي دې د شرابو په بد اثر باندې خبرې وکړي.

❖ د عادتونو او فطري خويونو تر مېنځ فرق بيان کړئ!

ارزونه:

آيا د طبيعي خويونو او عادتونو تر مېنځ فرق كولى شى؟

ښاغلى ښوونكى!په ټولنه كې د بدعادتونو د ناوړه اغېزو په اړه معلومات وركړئ.

^۱ اکتسابي: کسب کړى شوى.

هدف: د دخانياتو د ضررونو پېژندنه او له هغو څخه ځان ساتل.

د چرسو، چلم، سگرتو څکول او نسوار کول دا هغه بد عادتونه دي چې د انسان عقل، روح او بدن ته ډیر زیات زیان رسوي عقلائي قوه کمزوري کوي، روحي کلوډي پیدا کوي، حنجره، خچگر، خابنډه، هضمي، تنفسي او د ماغي جهازونه ورڅخه زیانمن کيږي. د وينې په دوران هم ناوړه اغېزه کوي په داسې بدو عادتونو اخته کسان د ژوندانه له ټولو نیکو ارزوگانو څخه محروم وي او د دغه بد عادت له امله په فکري، عقلي او جسمي لحاظ کمزوري کيږي. له نیکمرغه او په خپلو میو ولاړ ژوند څخه یې برخې وي له همدې کبله دغه بد عادت د اسلام په مبارک دین کې حرام بنودل شوی دی. لکه چې محمد صلي الله عليه وسلم فرمایي دي: (هر هغه شی چې نېشه یا سستي راوړي حرام دي) (اړډیول مبارک حدیث مفهوم دی چې هر نشه راوړونکی شی شراب دي او شراب حرام دي، هر هغه شی چې ډیر یې نشه راوړی نو دهغو لږ هم حرام دي.

د زده کوونکو هڅوې:

- ❖ زده کوونکي دي د دخانياتو په بد اثر باندي خبرې وکړي!
- ❖ د دخانياتو زیانونه دي په خپلو ژبو بیان کړي!

ارزونه:

د پورتنيو بدو عادتونو په هکله کوم حدیث شریف ویلي شې؟

هدف: د نظافت او پاکوالي له ګټور سره اشنایي.

د اوداسه او غسل احکام مو په ټیټو ټولګیو کې وپېژندل دلته یو ځل بیا د نظافت په عامو ګټو رڼا اچوو:

په یو مبارک حدیث کې راغلي دي چې (پاکوالی دایمان جز دی) څوک چې د ځان په پاکوالي کې کوښښ نه کوي اسلامي شخصیت یې کمزوری او د اسلامي اخلاقو څخه پوره برخه نه لري. علماوو ويلي دي چې په بدن کې واړه واړه سوري دي د خپرو او خوړلو په سبب بندېږي او د ناروغۍ لامل ګرځي، خو که چېرې خپل بدن او جامې پاکې وساتو له دغو ناروغیو څخه خوندي پاتې کېږو له همدې سببه د اسلام په روښانه دین کې پاکوالی کله فرض، کله سنت او کله مستحب دی.

د مسواک استعمالول، د نوکانو پرېکول او داسې نور زموږ د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سنت دي.

نو که څوک نظافت نه مراعت کوي سربېره پر دې چې ګټهګارېږي، په ناروغیو هم اخته کېږي لږه دا چې د ځان، جامو او کور، پاک ساتل د هر مسلمان دیني دنده ده څوک چې دا دیني دنده نه ترسره کوي ګټهګارېږي د خلکو په منځ کې به یې وقاره وي او احترام به یې نه کېږي.

د زده کوونکو هڅونې:

- ❖ زده کوونکي دې د نظافت ګټې په خپلو ژبو سره بیان کړي.
- ❖ هر زده کوونکی دې د نظافت پوره، پوره ګټه ورايې.

ارزونه: آیا یو زده کوونکی د نظافت په باره کې خوډقیې خبرې کولی شي؟

بښلې ښوونکي! د درس محتوی په ساده ژبه پوره توضیح کړئ!

۱. اخلاق تعريف ڪريءِ!

۲. د اخلاقو د ارزښت په باره ڪي معلومات وړ ڪريءِ!
۳. د زړه د اصلاح په باره ڪي چي خوځښت پوهيږئ وليکي!
۴. د زړه د اصلاح په باره ڪي د نبي ڪريم (صلي الله عليه وسلم) وينا بيان ڪريءِ!
۵. د تعاون او مرستي د ارزښت او فايدي په هڪله معلومات وړ ڪريءِ!
۶. د امانت مفهوم واضح ڪريءِ!
۷. د عام امانت مفهوم واضح ڪريءِ!
۸. د اسلامي ټولني د افرادو د حقوقو په باره ڪي معلومات وړ ڪريءِ!
۹. د غير مسلمان د حقوقو په باره ڪي معلومات وړ ڪريءِ!
۱۰. د مساوات مفهوم بيان ڪريءِ!
۱۱. هغه حكايت چي د مساوات په باره ڪي مو ويئي دي بيان ڪريءِ!
۱۲. عادت تعريف ڪريءِ ايا عادت طبعي منشا لري؟
۱۳. د بدو عادتونو له جملې څخه څيني بيان ڪريءِ!
۱۴. د نظافت څهي بيان ڪريءِ!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library